

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

1. Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ*

1.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

1. Η θρησκεία των Αιγυπτίων ήταν πολυθεϊστική.
2. Η βάση της οικονομίας της Αιγύπτου ήταν η γεωργία.
3. Οι Αιγύπτιοι γνώρισαν το πολεμικό άρμα από τον λαό των Υξώς.
4. Η Αίγυπτος την περίοδο του Μέσου Βασιλείου, για δύο περίπου αιώνες, στο μεγαλύτερο μέρος της είχε κατακτηθεί από τους Υξώς.
5. Οι φαραώ της Αιγύπτου αναφέρονταν σε πλήθος επιγραφών ως θεοί.
6. Η οικοδόμηση μεγάλων έργων στην αρχαία Αίγυπτο βασιζόταν μόνο στην εργασία δούλων.
7. Η Θήβα ήταν η πρωτεύουσα του Αρχαίου Βασιλείου της Αιγύπτου.
8. Η δυσκολία στην απόδοση και εκμάθηση της ιερογλυφικής γραφής απαιτούσε ειδικευση και συνεχή ενασχόληση ειδικών γραφέων.
9. Ο φαραώ έλεγχε στην αρχαία Αίγυπτο τον κύριο όγκο της βιοτεχνίας και του εμπορίου.
10. Τα αρχαία αιγυπτιακά κείμενα λογοτεχνικού περιεχομένου είναι ελάχιστα.
11. Η στήλη της Ροζέτας, χάρη στην οποία έγινε δυνατή η αποκρυπτογράφηση των ιερογλυφικών, είχε χαραγμένο ένα κείμενο που υμνούσε τον Μ. Αλέξανδρο.
12. Η οργάνωση της γεωργίας στην Αίγυπτο ήταν κάτω από την επίβλεψη του κράτους.
13. Ο ιστορικός Ηρόδοτος αποκαλεί την Αίγυπτο δώρο του Νείλου.
14. Αρχηγός-επικεφαλής του κράτους της Αιγύπτου ήταν ο φαραώ.
15. Η βάση της οικονομίας της Αιγύπτου ήταν το εμπόριο.
16. Η πολιτική οργάνωση στην αρχαία Αίγυπτο βασίστηκε στην ιδέα της θεοποίησης του φαραώ.
17. Η Αίγυπτος το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από τον 11ο αι. π.Χ. μέχρι την κατάκτησή της από τον Μ. Αλέξανδρο ήταν υπό ξένη κατοχή.
18. Οι Αιγύπτιοι παρουσίαζαν τους θεούς τους με ανθρώπινο σώμα και κεφάλι κάποιου ζώου.
19. Τα πρωιμότερα δείγματα οργανωμένης ζωής στην Αίγυπτο είναι οικισμοί νεολιθικού τύπου και χρονολογούνται στα τέλη της 5ης χιλιετίας π.Χ.
20. Στην αποκρυπτογράφηση της αρχαίας αιγυπτιακής γραφής βοήθησε το κείμενο της στήλης της Ροζέτας.
21. Η βάση της οικονομίας της αρχαίας Αιγύπτου ήταν η ναυτιλία.
22. Η αποκρυπτογράφηση των ιερογλυφικών οφείλεται στους Μ. Ventris και J. Chadwick.
23. Ο φαραώ Ακενατών προσπάθησε να εξαλείψει την πολυθεΐα.
24. Ο Μήνης ένωσε την Άνω και την Κάτω Αίγυπτο.
25. Η αποκρυπτογράφηση της ιερογλυφικής γραφής οφείλεται στον Μ. Ventris.
26. Στην αρχαία Αίγυπτο βασιλικοί υπάλληλοι συγκέντρωναν ένα ποσοστό της γεωργικής παραγωγής για τον φαραώ.
27. Η οργάνωση του αρχαίου αιγυπτιακού κράτους είχε χαρακτήρα θεοκρατικό.
28. Η βάση της οικονομίας της Αιγύπτου ήταν η βιοτεχνία και το εμπόριο.

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

1.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

29. Οι μεγάλες πυραμίδες στην Γκίζα κατασκευάστηκαν κατά την περίοδο:
α. του Αρχαίου Βασιλείου της Αιγύπτου.
β. του Μέσου Βασιλείου της Αιγύπτου.
γ. του Νέου Βασιλείου της Αιγύπτου.
δ. της ενσωμάτωσης της Αιγύπτου στην περσική αυτοκρατορία.
30. Τον 12ο αι. π.Χ. οι λαοί της θάλασσας ανάγκασαν τους Αιγύπτιους να:
α. καταφύγουν στις ασιατικές τους κτήσεις.
β. εγκαταλείψουν τις ασιατικές τους κτήσεις.
γ. επεκταθούν στην Ασία.
δ. επεκταθούν στην ανατολική Μεσόγειο.
31. Στα τέλη της περιόδου του Αρχαίου Βασιλείου της Αιγύπτου:
α. οι λαοί της θάλασσας προκάλεσαν αναταραχή με τις επιδρομές τους στην Αίγυπτο.
β. σημειώθηκε κρίση στην Αίγυπτο που οφειλόταν στην εξασθένηση της κεντρικής εξουσίας.
γ. το κράτος αναδιοργανώθηκε από προικισμένους ηγεμόνες.
δ. έγινε προσπάθεια από τον φαραώ Ακενατών να επιβληθεί ο μονοθεϊσμός.
32. Οι ασχολίες των Αιγυπτίων βοήθησαν στην ανάπτυξη:
α. της φιλοσοφίας.
β. δημοκρατικών αντιλήψεων.
γ. αστρονομικών γνώσεων.
δ. του μονοθεϊσμού.
33. Την ένωση των δύο βασιλείων, της Άνω και της Κάτω Αιγύπτου, πέτυχε:
α. ο Ραμσής Β'.
β. ο Μήνης.
γ. ο Ακενατών.
δ. ο Τούθμωσις Γ'.
34. Ο Μήνης ήταν:
α. ο φαραώ που ένωσε την Αίγυπτο σε ένα βασίλειο.

- β. φαραώ του Νέου Βασιλείου.
γ. φαραώ του Μέσου Βασιλείου.
δ. ο φαραώ εισηγητής του μονοθεϊσμού.
35. Ο πάπυρος χρησιμοποιούνταν ως γραφική ύλη:
α. στην Αίγυπτο.
β. στην Πέργαμο.
γ. στην Αντιόχεια.
δ. στην Αθήνα.
36. Η Μέμφις ήταν:
α. πρωτεύουσα του Μέσου Βασιλείου της Αιγύπτου.
β. πρωτεύουσα του Νέου Βασιλείου της Αιγύπτου.
γ. πρωτεύουσα του Αρχαίου Βασιλείου της Αιγύπτου.
δ. η πόλη όπου κατασκευάστηκαν οι πυραμίδες.
37. Ο Αμένοφις Δ' (Ακενατών) ήταν:
α. ο φαραώ που προσπάθησε να επιβάλει τον μονοθεϊσμό στην αρχαία Αίγυπτο.
β. ο φαραώ που ανέπτυξε στενές εμπορικές σχέσεις με ελληνικές πόλεις.
γ. ισχυρός φαραώ στα χρόνια του οποίου η Αίγυπτος επεκτάθηκε μέχρι τη Συρία.
δ. αρχηγός των Υξώς που υπέταξαν την Αίγυπτο την περίοδο του Μέσου Βασιλείου.
38. Ο Άμασις ήταν ο φαραώ:
α. που χρησιμοποίησε Έλληνες μισθοφόρους.
β. στα χρόνια του οποίου οι Φοίνικες έκαναν τον περίπλου της Αφρικής.
γ. που οδήγησε τους Αιγύπτιους στη μάχη του Καντές.
δ. που βοήθησε τους Αιγύπτιους να αποκτήσουν την ανεξαρτησία τους από τους Ασσύριους.
39. Ο Ακενατών δέλησε να προχωρήσει σε θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις επιβάλλοντας:
α. τον πολυθεϊσμό.
β. τον φαραώ ως θεό.

- γ. τον μονοθεϊσμό.
δ. τίποτε από τα παραπάνω.

40. Οι συνεχείς συγκρούσεις μεταξύ φυλών κατά την προϊστορία της Αιγύπτου κατέληξαν:
α. στη συνένωση των φυλών αρχικά σε δύο βασίλεια και, τελικά, σε ένα.

- β. στην παρακμή της Αιγύπτου.
γ. στην υποταγή της Αιγύπτου στους Υξώς.
δ. στην υποταγή της Αιγύπτου στους λαούς της θάλασσας.

1.3 Σύντομης απάντησης

41. Ποια ήταν η κοινωνική διάρθρωση στην αρχαία Αίγυπτο;
42. Να εξηγήσετε γιατί η πολιτική οργάνωση του αιγυπτιακού κράτους χαρακτηρίζεται θεοκρατική.
43. Πώς καλύπτονταν οι ανάγκες της διοίκησης στην αρχαία Αίγυπτο;
44. Ποιες αντιλήψεις είχαν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι για τον θάνατο και σε ποιες επιστημονικές γνώσεις τούς οδήγησαν οι αντιλήψεις αυτές;

45. Γιατί αναπτύχθηκαν η αστρονομία και η γεωμετρία στην αρχαία Αίγυπτο;
46. Ποιες αντιλήψεις είχαν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι για τους θεούς και ποιες για τον θάνατο;
47. Πώς αποκρυπτογραφήθηκαν τα ιερογλυφικά και ποιες πληροφορίες μάς προσέφερε η αποκρυπτογράφησή τους;
48. Πώς προβαλλόταν η δύναμη του φαραώ μέσω των έργων της αιγυπτιακής τέχνης; Να αναφέρετε χαρακτηριστικά έργα.

2. Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ*

2.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος.

1. Ανώτατος άρχοντας ενός μυκηναϊκού ανακτόρου ήταν ο βασιλεύς.
2. Οι μυκηναϊκές τοιχογραφίες στην αρχή είχαν δεχτεί μινωική επιρροή.
3. Ανώτατος άρχοντας των μυκηναϊκών ανακτόρων ήταν ο άνακτας.
4. Ο Ερίκος Σλήμαν πραγματοποίησε ανασκαφές στις Μυκένες.
5. Ο Ερίκος Σλήμαν αποκρυπτογράφησε τη γραμμική Β' γραφή.
6. Ο «θησαυρός του Ατρέως» είναι το σπουδαιότερο δείγμα αρχιτεκτονικής της ομηρικής εποχής.
7. Η γραμμική Β' ήταν η γραφή που χρησιμοποιήθηκε από ειδικούς γραφείς στα μυκηναϊκά ανάκτορα.
8. Οι Μυκηναίοι επεκτάθηκαν μόνο στην ανατολική Μεσόγειο.
9. Οι θολωτοί τάφοι αποτελούν το σημαντικότερο επίτευγμα της μυκηναϊκής αρχιτεκτονικής.

* Οι απαντήσεις στα θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

10. Στις πινακίδες της γραμμικής Β' γραφής ο τοπικός άρχοντας αναφέρεται ως άνακτας.
11. Η καταστροφή του μυκηναϊκού κόσμου οφείλεται σε επιδρομές των Αιγυπτίων.
12. Στα κέντρα του μυκηναϊκού πολιτισμού κατασκευάστηκαν ανάκτορα με ισχυρή οχύρωση.
13. Βασιλείς ονομάζονται ο επικεφαλής μιας οποιασδήποτε επαγγελματικής ομάδας τη μυκηναϊκή εποχή.
14. Η αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β' γραφής πραγματοποιήθηκε από τον J. Champollion.
15. Η γραμμική Β' γραφή μάς έχει δώσει συνεχή κείμενα με λογοτεχνικό περιεχόμενο.

2.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

21. Ο άνακτας της μυκηναϊκής εποχής ήταν:
 - α. διοικητής περιφέρειας.
 - β. ανώτατος άρχοντας/κύριος του ανακτόρου.
 - γ. ευγενής σε ρόλο ακολούθου.
 - δ. αρχιτεχνίτης των μυκηναϊκών ανακτόρων.
22. Η πιο πρόιμη μορφή γραφής της ελληνικής γλώσσας είναι:
 - α. η γραμμική Β' γραφή.
 - β. η ελληνική αλφαριθμητική γραφή.
 - γ. η ιερογλυφική γραφή.
 - δ. το φοινικικό αλφάβητο.
23. Στα μυκηναϊκά κράτη ανώτατος άρχοντας ήταν:
 - α. ο βασιλιάς.
 - β. ο λααγέτας.
 - γ. ο άναξ.
 - δ. ο τελεστής.
24. Οι λαοί της θάλασσας σχετίζονται με:
 - α. την ισχυροποίηση της Αιγύπτου.
 - β. την παρακμή του μυκηναϊκού πολιτισμού.
 - γ. την καταστροφή του ανακτόρου των Μυκηνών.
 - δ. την κρίση των ελληνικών πόλεων-κρατών.

16. Οι Αχαιοί είναι πιθανό με την τρωική εκστρατεία να επιδίωκαν τον έλεγχο των στενών του Ελλήσποντου.
17. Τις πρώτες ανασκαφές στις Μυκήνες έκανε ο Ερρίκος Σλήμαν.
18. Η αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β' γραφής απέδειξε την ελληνικότητα του μυκηναϊκού πολιτισμού.
19. Η αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β' γραφής οφείλεται στον Μ. Ventris και τον J. Chadwick.
20. Η τέχνη της μυκηναϊκής εποχής ονομάζεται και γεωμετρική.

25. Ένα από τα ενοποιητικά στοιχεία του μυκηναϊκού κόσμου ήταν:
 - α. οι κοινές θρησκευτικές δοξασίες.
 - β. η συγκέντρωση των ανακτορικών κέντρων σε ενιαίο γεωγραφικά χώρο.
 - γ. η οργάνωση ενιαίου κράτους με κεντρική εξουσία.
 - δ. η ένωσή του ενάντια στην απειλή που προερχόταν από τους λαούς της θάλασσας.

26. Ο «θησαυρός του Ατρέως» είναι το σπουδαιότερο δείγμα:
 - α. μυκηναϊκού ανακτόρου.
 - β. πυραμίδας.
 - γ. θολωτού τάφου στις Μυκήνες.
 - δ. μυκηναϊκού μεγάρου.

27. Οι λαοί της θάλασσας σχετίζονται με την παρακμή:
 - α. του αιγυπτιακού πολιτισμού.
 - β. του μυκηναϊκού πολιτισμού.
 - γ. του αιγυπτιακού και του μυκηναϊκού πολιτισμού.
 - δ. των ελληνικών πόλεων-κρατών.

2.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

28. άνακτας
29. βασιλεύς (μυκηναϊκής εποχής)
30. γραμμική Β' γραφή
31. θολωτοί τάφοι

32. λααγέτας
33. μέγαρο (μυκηναϊκής εποχής)
34. μυκηναϊκός πολιτισμός

2.4 Σύντομης απάντησης

35. Ποια είναι η συμβολή των ομηρικών επών και των αρχαιολογικών ερευνών στη μελέτη του μυκηναϊκού πολιτισμού;
36. Ποια ήταν η σημασία της αποκρυπτογράφησης της γραμμικής Β' γραφής;
37. Ποια ήταν η οικονομική οργάνωση του μυκηναϊκού κόσμου;
38. Ποια άποψη έχει διατυπωθεί για την πολιτική οργάνωση του μυκηναϊκού κόσμου και ποιος ήταν ο ανώτατος άρχοντας με βάση τις πληροφορίες της γραμμικής Β' γραφής;
39. Ποια ήταν η κοινωνική οργάνωση του μυκηναϊκού κόσμου;

40. Ποιες σχέσεις ανέπτυξαν οι Μυκηναίοι με τους Φοίνικες και ποιες με τους Χετταίους;
41. Ποια ήταν η σχέση των Μυκηναίων με την τρωική εκστρατεία;
42. Πώς τεκμηριώνεται επιστημονικά η ελληνικότητα του μυκηναϊκού πολιτισμού; / Ποια στοιχεία τεκμηριώνουν την ελληνικότητα του μυκηναϊκού πολιτισμού;
43. Ποια είναι η σχέση των λαών της θάλασσας με την παρακμή των Μυκηναίων;
44. Ποια ήταν τα σπουδαιότερα στοιχεία που αποδεικνύουν την πολιτιστική ενότητα του μυκηναϊκού κόσμου;

3. Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ – ΟΜΗΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ*

3.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος.

1. Ο βασιλιάς της ομηρικής εποχής για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων συγκαλούσε σε σύνοδο το πλήθος.
2. Κατά τον πρώτο αποικισμό ελληνικά φύλα μετακινήθηκαν προς τη Δύση.
3. Τα ελληνικά φύλα κατά τον πρώτο αποικισμό κατευθύνθηκαν στη νότια Ιταλία.
4. Οι πρώτες ελληνικές κοινωνίες κατά την ομηρική εποχή οργανώθηκαν με φυλετικά κριτήρια. / Τα πρώτα κράτη που συγκροτήθηκαν κατά την ομηρική εποχή ήταν φυλετικά.

5. Ελληνικά φύλα που μιλούσαν την αιολική διάλεκτο συγκρότησαν θρησκευτική ένωση, το Πανιώνιο, στο ακρωτήριο της Μυκάλης.
6. Τα ελληνικά φύλα που μετανάστευσαν στη Μ. Ασία κατά τον πρώτο αποικισμό απέφυγαν να αναμειχθούν με γηγενείς πληθυσμούς.
7. Το ελληνικό αλφάβητο προέρχεται από το φοινικικό.
8. Κύριες πηγές πληροφόρησης για την ομηρική εποχή είναι τα ομηρικά έπη και τα αρχαιολογικά ευρήματα.

* Οι απαντήσεις στα θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

9. Ίωνες που μετανάστευσαν στη Μ. Ασία συγκρότησαν θρησκευτική ένωση με κέντρο το ιερό του Απόλλωνα στο Τριόπιο ακρωτήριο της Κνίδου.
10. Το ελληνικό αλφάβητο προέκυψε από το φοινικικό με την προσθήκη των συμφώνων.
11. Η μόνη πηγή πληροφοριών για την ομηρική εποχή είναι τα ομηρικά έπη.
12. Κατά την ομηρική εποχή όλες οι παραγωγικές εργασίες συντελούνταν έξω από το πλαίσιο του «οίκου».
13. Οι Ίωνες της Μ. Ασίας κατά τους ομηρικούς χρόνους συγκροτήθηκαν σε θρησκευτική ένωση, το Πανιώνιο.
14. Στη Ρόδο εγκαταστάθηκαν στη διάρκεια του πρώτου ελληνικού αποικισμού ιωνικά φύλα.
15. Την οικονομία της ομηρικής εποχής χαρακτήριζε σε μεγάλη κλίμακα η εργασιακή εξειδίκευση και η βιοτεχνική ανάπτυξη.
16. Τα ελληνικά φύλα κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό κατευθύνθηκαν στη Μ. Ασία.
17. Οι ανταλλαγές κατά την ομηρική εποχή γίνονταν με νομίσματα.
18. Την παρακμή των μυκηναϊκών κέντρων ακολούθησε περίοδος ανάπτυξης και ειρήνης, η οποία διήρκεσε περίπου τρεις αιώνες.

3.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

30. Οικονομικά εξαρτώμενοι από διαφορετικούς «οίκους» της ομηρικής εποχής ήταν:
 - α. οι άριστοι.
 - β. το πλήθος.
 - γ. οι δημιουργοί.
 - δ. οι δούλοι.
31. Δωριείς κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό εγκαταστάθηκαν:
 - α. σε νησιά του Αιγαίου και στη νοτιοδυτική Μ. Ασία.
 - β. σε νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου.
 - γ. στην ιταλική χερσόνησο.
 - δ. στον Εύξεινο Πόντο.
32. Στη Ρόδο κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό εγκαταστάθηκαν:
 - α. Ίωνες.
 - β. Δωριείς.
 - γ. Ίωνες και Δωριείς.
 - δ. Αιολείς.
33. Η ελληνική αλφαριθμητική γραφή προέκυψε από:
 - α. το φοινικικό αλφάβητο.
 - β. τη γραμμική Β' γραφή.
 - γ. τα ιερογλυφικά.
 - δ. το χαλκικό αλφάβητο.
34. Η αύξηση της δύναμης των ευγενών κατά την ομηρική εποχή οφείλεται:
 - α. στους συγγενικούς δεσμούς τους.
 - β. στις στρατιωτικές τους ικανότητες.
 - γ. στην κατοχή της γης και στην καταγωγή τους.
 - δ. στον σεβασμό που απολάμβαναν από το πλήθος.

35. Ελληνικά φύλα που μιλούσαν την αιολική διάλεκτο μετακινήθηκαν κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό:
 - α. στο βορειοανατολικό Αιγαίο και στα απέναντι παράλια της Μ. Ασίας.
 - β. στη Σάμο, στη Χίο και στις απέναντι μικρασιατικές ακτές.
 - γ. στη Μήλο, στην Κρήτη, στη Ρόδο, στην Κω και στις απέναντι μικρασιατικές ακτές.
 - δ. στον Εύξεινο Πόντο.
36. Κατά τον πρώτο ελληνικό αποικισμό Δωριείς μετακινήθηκαν:
 - α. στο βορειοανατολικό Αιγαίο και στα απέναντι παράλια της Μ. Ασίας.
 - β. στη Σάμο, στη Χίο και στις απέναντι μικρασιατικές ακτές.
 - γ. στη Μήλο, στην Κρήτη, στη Ρόδο, στην Κω και στις απέναντι μικρασιατικές ακτές.
 - δ. στη δυτική Μεσόγειο.

3.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

40. αλφαριθμητική γραφή
41. βασιλιάς (ομηρικών κοινωνιών)
42. βουλή των γερόντων
43. γεωμετρική τέχνη
44. δημιουργοί
45. ελληνικός μεσαίωνας ή σκοτεινοί χρόνοι
46. ομηρική εποχή
47. Πανιώνιο
48. πρώτος ελληνικός αποικισμός
49. ραψωδοί

3.4 Σύντομης απάντησης

50. Τι ονομάστηκε «πρώτος ελληνικός αποικισμός» και ποια μεταναστευτική πορεία ακολούθησαν τα τρία ελληνικά φύλα;
51. Πώς ήταν οικονομικά οργανωμένος ένας «οίκος» την ομηρική εποχή;
52. Ποιος ήταν ο ρόλος του πλήθους, των δημιουργοί;

χών και των δούλων στο πλαίσιο λειτουργίας του ομηρικού «οίκου»;

53. Ποιος ο ρόλος του βασιλιά στην ομηρική εποχή και ποια όργανα περιόριζαν τις εξουσίες του;

54. Ποια είναι τα βασικά γνωρίσματα της θρησκείας και της τέχνης της ομηρικής εποχής;

4. Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ – ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ*

4.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

- Οι άριστοι στις πόλεις-κράτη ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο και τη βιοτεχνία.
- Κατά τον δεύτερο ελληνικό αποικισμό τα ελληνικά φύλα εξαπλώθηκαν στις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας.
- Μία από τις προϋποθέσεις ύπαρξης της αρχαίας ελληνικής πόλης-κράτους ήταν η αυτονομία της.
- Η λέξη *τύραννος* ήταν πιθανόν λυδικής προέλευσης.
- Η λέξη *τύραννος* ήταν μάλλον αιγυπτιακής προέλευσης.
- Αφορμή για τους περσικούς πολέμους στάθηκε η ατυχής εξέγερση των Ελλήνων της Ιωνίας. / Η αφορμή των περσικών πολέμων ήταν η ιωνική επανάσταση.
- Ορισμένοι από τους τυράννους της αρχαϊκής εποχής αναδείχθηκαν σε καλούς ηγέτες, που φρόντισαν για την ανάπτυξη της πόλης τους.
- Η τέχνη των αρχαϊκών χρόνων ονομάστηκε συμβατικά από τους ερευνητές γεωμετρική.
- Η αυτονομία της πόλης-κράτους σχετιζόταν με την παραγωγή αγαθών για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών της.
- Η αυτάρκεια της πόλης-κράτους σχετιζόταν με την παραγωγή αγαθών για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών της.
- Η συμβολή του Μιλτιάδη ήταν καθοριστική στη νίκη Αθηναίων και Πλαταιέων επί των Περσών στη μάχη του Μαραθώνα.
- Η συμβολή του Μιλτιάδη ήταν καθοριστική στη νίκη των Αθηναίων επί των Περσών στη ναυμαχία της Σαλαμίνας.
- Η ίδρυση αποικιών προκάλεσε κρίση στις ελληνικές κοινωνίες που είχαν αριστοκρατική οργάνωση.
- Η ελληνική φιλοσοφική σκέψη γεννήθηκε στην Ιωνία κατά την αρχαϊκή εποχή. / Η φιλοσοφική σκέψη γεννήθηκε από τους Έλληνες στην Ιωνία κατά την αρχαϊκή εποχή.
- Ο Ζάλευκος και ο Χαρώνδας ήταν νομοθέτες σε αποικίες της Δύσης.
- Στο τιμοκρατικό πολίτευμα κύριο κριτήριο διάκρισης των πολιτών ήταν το εισόδημά τους.
- Η πόλη-κράτος συγκροτήθηκε γεωγραφικά από το άστυ και την ύπαιθρο χώρα.
- Οι τύραννοι συνήθως ήταν ευγενείς και αναρριχήθηκαν στην εξουσία χάρη στην υποστήριξη των κατώτερων κοινωνικών ομάδων.
- Η πρώτη απόπειρα εισβολής των Περσών στην Ελλάδα κατέληξε σε καταστροφή του στόλου τους στο Αρτεμίσιο.
- Η δημιουργία των πόλεων-κρατών συνδέεται με την παραικμή του θεσμού της βασιλείας.

- Οι φυσικοί φιλόσοφοι της αρχαϊκής εποχής επιχείρησαν να αφηγηθούν κατορθώματα ηρώων.
- Οι τρεις βασικές επιδιώξεις των πολιτών των πόλεων-κρατών ήταν η ελευθερία, η αυτονομία και η αυτάρκεια.
- Η στενοχωρία ήταν ένα από τα κύρια αίτια του δεύτερου ελληνικού αποικισμού.
- Η οργάνωση των ανθρώπων σε πόλεις κατά την αρχαϊκή εποχή στην Ελλάδα ήταν ένα νέο ιστορικό φαινόμενο.
- Οι Έλληνες με τον δεύτερο αποικισμό περιόρισαν την οικονομική δράση των Φοινίκων.
- Ο δωρικός και ο ιωνικός ρυθμός δημιουργήθηκαν κατά την αρχαϊκή εποχή.
- Στη μάχη της Μυκάλης οι Έλληνες αντιμετώπισαν τους Καρχηδονίους.
- Μετά την πτώση των τυραννικών καθεστώτων, στις περισσότερες ελληνικές πόλεις-κράτη επιβλήθηκαν ολιγαρχικά καθεστώτα.
- Με τον δεύτερο αποικισμό οι Έλληνες εξαπλώθηκαν μέχρι την Ινδία.
- Ο αριθμός των δούλων αυξήθηκε στη Σπάρτη κατά την αρχαϊκή εποχή εξαιτίας των χρεών προς τους ευγενείς.
- Οι κούροι και οι κόρες ήταν τα πρώτα μεγάλα αγάλματα της αρχαίας ελληνικής τέχνης.
- Η πρώτη οργανωμένη περσική εκστρατεία κατά των Ελλήνων στόχευε στην τιμωρία των Ερετριέων και των Αθηναίων.
- Το φοινικικό αλφάβητο διαδόθηκε από τους Χαλκιδείς αποίκους στους Ιταλικούς λαούς.
- Η Αθήνα ξεπέρασε την κρίση της ομηρικής εποχής με την ανάπτυξη της βιοτεχνίας και του εμπορίου.
- Η έλλειψη πρώτων υλών ήταν μία από τις αιτίες του δεύτερου ελληνικού αποικισμού.
- Το πολίτευμα της Αθήνας από τον 7ο π.Χ. αι. μέχρι τη ρωμαϊκή κατάκτηση παρέμεινε ολιγαρχικό.
- Η τέχνη της αρχαϊκής εποχής, στην αρχή, ήταν επηρεασμένη από πρότυπα της Ανατολής.
- Στις περιοχές της Ελλάδας όπου επιβίωσε ο φυλετικός τρόπος οργάνωσης διατηρήθηκε το πολίτευμα της βασιλείας.
- Για πρώτη φορά πολιτική δραστηριότητα ανέπτυξαν οι κάτοικοι των ελληνικών πόλεων-κρατών.
- Στη μάχη της Ιμέρας οι Έλληνες της Δύσης αντιμετώπισαν νικηφόρα τους Καρχηδονίους.
- Η οργάνωση των Ελλήνων σε πόλεις-κράτη διευκόλυνε την ένωσή τους.
- Στα αριστοκρατικά πολιτεύματα η δύναμη του βασιλιά ενισχύεται και μειώνεται η δύναμη των ευγενών.
- Οι Δελφοί, η Ολυμπία και η Δήλος την αρχαϊκή εποχή εξελίσσονται σε πανελλήνια ιερά.
- Η αρχαϊκή εποχή τελειώνει με τους περσικούς πολέμους.
- Η λειτουργία του θεσμού της πόλης-κράτους αποτέλεσε εμπόδιο για την πολιτιστική πορεία των Ελλήνων.
- Η ίδρυση αποικιών κατά την αρχαϊκή εποχή ήταν επιχείρηση οργανωμένη εξ ολοκλήρου από τη μητρόπολη.
- Οι τρεις βασικές προϋποθέσεις για την ύπαρξη της πόλης-κράτους, η ελευθερία, η αυτονομία και η αυτάρκεια, οδήγησαν στην πολιτική ενοποίηση των Ελλήνων.
- Η τέχνη της αρχαϊκής εποχής ήταν επηρεασμένη από πρότυπα της Δύσης.
- Οι ευγενείς στην αρχαϊκή εποχή ονομάζονταν και *αγαθοί*.
- Η αναζήτηση πρώτων υλών που θα κάλυπταν βασικές ανάγκες των ελληνικών πληθυσμών ήταν μία από τις αιτίες του δεύτερου αποικισμού.
- Τιμοκρατικό ονομάστηκε το πολίτευμα που βασίστηκε στην επικράτηση των ευγενών.
- Ο αριθμός των δούλων αυξήθηκε στην Αθήνα κατά την αρχαϊκή εποχή εξαιτίας των χρεών προς τους ευγενείς. / Μέχρι τις αρχές του 6ου αι. π.Χ. ο αριθμός των δούλων στην Αθήνα αυξήθηκε εξαιτίας των χρεών των κατοίκων της προς τους ευγενείς.
- Η αρχαϊκή εποχή τελειώνει με τον Πελοποννησιακό πόλεμο.
- Στο δημοκρατικό πολίτευμα κυρίαρχο όργανο αναδεικνύεται η εκκλησία του δήμου.
- Στη μάχη της Ιμέρας οι Έλληνες της Δύσης αντιμετώπισαν νικηφόρα τους Πέρσες.

* Οι απαντήσεις στα θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του Βιβλίου.

56. Η συμβολή του Θεμιστοκλή ήταν καθοριστική στη νίκη Αθηναίων και Πλαταιέων επί των Περσών στη μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.).
57. Η Σπάρτη ξεπέρασε την κρίση της ομηρικής εποχής με την ανάπτυξη της βιοτεχνίας και του εμπορίου.
58. Η δεύτερη περσική εκστρατεία κατά των Ελλήνων στόχευε στην τιμωρία των Ερετριέων και των Αθηναίων.
59. Ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι Έλληνες αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση της ομηρικής εποχής ήταν η ίδρυση αποικιών.
60. Στο συνέδριο της Κορίνθου του 481 π.Χ. οι ελληνικές πόλεις συγκρότησαν αμυντική συμμαχία κατά των Περσών.
61. Οι βασικές προϋποθέσεις ύπαρξης της πόλης-κράτους ήταν η ελευθερία, η επέκτασή της και η δημοκρατία.
62. Το πολίτευμα της Σπάρτης από τον 7ο αι. π.Χ.

4.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

70. Οι Έλληνες δεν ήταν αντιμετώπι με τους Πέρσες:
- στη μάχη της Πέρσης.
 - στη μάχη των Πλαταιών.
 - στη μάχη του Μαραθώνα.
 - στη ναυμαχία του Αρτεμίσου.
71. Στα αριστοκρατικά καθεστώτα την εξουσία κατείχαν:
- οι πλούσιοι.
 - οι πλούσιοι με τους ευγενείς.
 - οι βασιλείς.
 - οι ευγενείς.
72. Οι βασικές προϋποθέσεις ύπαρξης της πόλης-κράτους ήταν:
- η ελευθερία, η αυτονομία και η αυτάρκεια.
 - η ισηγορία, η ισονομία και η ελευθερία.
 - η ελευθερία, η αυτονομία και το δημοκρατικό πολίτευμα.
 - η ελευθερία, η αυτονομία και η ισονομία.

μέχρι τη ρωμαϊκή κατάκτηση παρέμεινε ολιγαρχικό.

63. Για πρώτη φορά πολιτική δραστηριότητα απέτυχαν οι Σουμέριοι στη Μεσοποταμία.
64. Με τη νίκη των Ελλήνων κατά των Περσών στη μάχη του Μαραθώνα τελειώνει η πρώτη οργανωμένη εκστρατεία των Περσών εναντίον των Ελλήνων.
65. Η ιωνική επανάσταση ήταν η αιτία για τους περσικούς πολέμους.
66. Οι άριστοι (ευγενείς) ονομάζονταν την αρχαϊκή εποχή και εσθλοί.
67. Η πληθυσμιακή αύξηση προκάλεσε την οικονομική ευημερία των ομηρικών κοινοτήτων στα τέλη του 9ου αι. π.Χ.
68. Οι βασικοί αρχιτεκτονικοί ρυθμοί της αρχαϊκής εποχής ήταν ο δωρικός και ιωνικός.
69. Οι βασικοί αρχιτεκτονικοί ρυθμοί της μυκηναϊκής εποχής ήταν ο δωρικός και ο ιωνικός.

73. Στο τιμοκρατικό ή ολιγαρχικό πολίτευμα κριτήριο διάκρισης των πολιτών ήταν:
- το εισόδημα.
 - η καταγωγή και η κατοχή γης.
 - οι συγγενικοί δεσμοί.
 - η στρατιωτική ικανότητα.

74. Στο δημοκρατικό πολίτευμα η ισηγορία έδινε σε κάθε πολίτη τη δυνατότητα:
- να εκφράζει τα παράπονά του.
 - να διατυπώνει ελεύθερα την άποψή του.
 - να συμμετέχει στη διαμόρφωση των νόμων.
 - να υπερασπίζεται την πόλη του.

75. Φυλετική οργάνωση διατήρησαν στο μεγαλύτερο μέρος του ιστορικού τους βίου:
- οι Αθηναίοι.
 - οι Σπαρτιάτες.
 - οι Κορίνθιοι.
 - οι Αιτωλοί.

76. Φυλετική οργάνωση διατήρησαν κατά την αρχαϊκή εποχή:
- όλες οι περιοχές του ελληνικού κόσμου.
 - ανάμεσα σε άλλους Έλληνες, οι Ακαρνάνες και οι Μακεδόνες.
 - ανάμεσα σε άλλους Έλληνες, οι Αθηναίοι.
 - καμία περιοχή του ελληνικού κόσμου.
77. Ο δεύτερος ελληνικός αποικισμός οργανώθηκε κατά:
- την αρχαϊκή εποχή.
 - την κλασική εποχή.
 - τα ελληνιστικά χρόνια.
 - τη ρωμαϊκή περίοδο.
78. Οι ευγενείς την αρχαϊκή εποχή αποκαλούνταν και:
- εσθλοί.

- τύραννοι.
- δυνατοί.
- τιμητές.

79. Το κυρίαρχο πολιτειακό όργανο λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος στις ελληνικές πόλεις-κράτη ήταν:
- η εκκλησία του δήμου.
 - η συνέλευση των πολεμιστών.
 - η βουλή των γερόντων.
 - η γερουσία.
80. Φυλετική οργάνωση διατήρησαν στο μεγαλύτερο μέρος του ιστορικού τους βίου:
- οι Αθηναίοι.
 - οι Σπαρτιάτες.
 - οι Κορίνθιοι.
 - οι Ακαρνάνες.

4.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

- αυτάρκεια (πόλη-κράτος)
- αυτονομία (πόλη-κράτος)
- ισηγορία
- ισονομία
- ιωνική επανάσταση

- νομοθέτες ή αισυμνήτες
- οπλιτική φάλαγγα
- στενοχωρία
- χαλκιδικό αλφάβητο

4.4 Σύντομης απάντησης

90. Να παρουσιάσετε: α) τα βασικά συστατικά στοιχεία της πόλης-κράτους από οργανωτική άποψη και β) τις βασικές επιδιώξεις των πολιτών.
91. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε ποιες ήταν οι βασικές προϋποθέσεις για την ύπαρξη και εξέλιξη της πόλης-κράτους.
92. Να αναφέρετε ποιες ήταν οι βασικές προϋποθέσεις για την ύπαρξη της πόλης-κράτους και να επισημάνετε τις συνέπειες που είχαν για την ένωση των Ελλήνων.
93. Ποια ήταν η καινοτομία στην οργάνωση των Ελλήνων σε πόλεις-κράτη σε σχέση με τους Σουμέριους και ποια η σημασία της;

94. Να αναφέρετε τους οικονομικούς λόγους που οδήγησαν στην κρίση τις ομηρικές κοινότητες στα τέλη του 9ου π.Χ. αι.
95. Πώς επηρέασε η κρίση του ομηρικού κόσμου στα τέλη του 9ου αι. π.Χ. τον ρόλο του βασιλιά και των ευγενών;
96. Ποιες λύσεις δόθηκαν για να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση του ομηρικού κόσμου; Να αναφέρετε χαρακτηριστικές περιπτώσεις πόλεων-κρατών που εφαρμόσαν κάποια από τις προαναφερθείσες λύσεις.
97. Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Έλληνες στον δεύτερο αποικισμό;

98. Σε ποιες περιοχές εξαπλώθηκαν οι Έλληνες κατά τον δεύτερο αποικισμό και ποιες ήταν οι συνέπειες της εξαπλώσής τους στον τομέα του πολιτισμού;
99. Ποιες ήταν οι συνέπειες του δεύτερου ελληνικού αποικισμού στην οικονομία των πόλεων-κρατών;
100. Ποιες ήταν οι συνέπειες του δεύτερου ελληνικού αποικισμού στην κοινωνία των πόλεων-κρατών;
101. Ποιες ήταν οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες από τον δεύτερο ελληνικό αποικισμό;
102. Ποιοι οικονομικοί και στρατιωτικοί παράγοντες συνέβαλαν στην κρίση της αριστοκρατικής κοινωνίας κατά την αρχαϊκή εποχή;
103. Ποιες αλλαγές επέφερε η καταγραφή των νόμων στις πόλεις-κράτη στα τέλη του 7ου-αρχές 6ου αι. π.Χ.;

104. Πώς επιβλήθηκε το πολίτευμα της τυραννίδας στις πόλεις-κράτη τον 6ο αι. π.Χ. Να αναφέρετε χαρακτηριστικές περιπτώσεις τυράννων.
105. Ποιο ήταν το κυρίαρχο πολιτειακό όργανο στο δημοκρατικό πολίτευμα των ελληνικών πόλεων-κρατών και ποιες δυνατότητες παρείχε στους πολίτες;
106. Α) Ποιο ήταν το βασικό αίτιο και η αφορμή των περσικών πολέμων; Β) Ποιο ήταν το αποτέλεσμα της πρώτης απόπειρας επέκτασης των Περσών στον ελλαδικό χώρο;
107. Ποια είναι τα κύρια γεγονότα της πρώτης και δεύτερης οργανωμένης εκστρατείας των Περσών κατά των Ελλήνων;

5. Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ – ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ*

5.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

1. Κύριος εκφραστής της πανελλήνιας ιδέας ήταν ο Δημοσθένης. / Ο Δημοσθένης υποστήριξε την πανελλήνια ιδέα.
2. Στο συνέδριο της Κορίνθου (337 π.Χ.) έγινε πραγματικότητα η πανελλήνια ένωση.
3. Ο Περικλής διαδέχθηκε τον Εφιάλτη στην ηγεσία της δημοκρατικής παράταξης.
4. Η πανελλήνια ιδέα διατυπώθηκε για πρώτη φορά από τον Ισοκράτη.
5. Μετά το τέλος των περσικών πολέμων, για μισό περίπου αιώνα, η Αθήνα εξελίχθηκε σε ηγεμονική δύναμη ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις-κράτη.
6. Άμεση συνέπεια του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η ήττα των Σπαρτιατών και η αναγνώριση της αθηναϊκής ηγεμονίας. / Ο Πελοποννησιακός πόλεμος έληξε με ήττα των Σπαρτιατών.
7. Ο Αθηναίος στρατηγός Κίμωνας υπήρξε αρχηγός

- της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα τον 5ο αι. π.Χ.
8. Ο Πειραιάς οικοδομήθηκε σύμφωνα με τα πολεοδομικά σχέδια του Ιππόδαμου.
9. Η Ανταλκίδειος ειρήνη ήταν αντίθετη προς τα συμφέροντα των Περσών.
10. Ο Μ. Αλέξανδρος οργάνωσε τη μακεδονική φάλαγγα.
11. Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος τελείωσε με τη σύναψη της Ανταλκιδείας ειρήνης. / Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος έληξε με μια μειωτική για τους Έλληνες ειρήνη, την Ανταλκίδειο.
12. Μία επίπτωση του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η ανάμιξη των Περσών στα εσωτερικά θέματα του ελληνικού κόσμου. / Ο Πελοποννησιακός πόλεμος δημιούργησε τις προϋποθέσεις ανά-

- μειξης των Περσών στις εσωτερικές υποθέσεις των Ελλήνων.
13. Εμπνευστής της πανελλήνιας ιδέας ήταν ο Φίλιππος Β΄.
14. Η Α΄ Αθηναϊκή συμμαχία είχε αρχικά ως έδρα την Αθήνα.
15. Η αρχαία φιλοσοφική σκέψη ιδίως από τα μέσα του 5ου αι. π.Χ. τοποθέτησε στο κέντρο του ενδιαφέροντός της τον άνθρωπο.
16. Η κύρια αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η ανάμιξη των Περσών στις ελληνικές εσωτερικές υποθέσεις.
17. Η Καλλίσιος συνθήκη ονομάστηκε και Κιμώνειος ειρήνη.
18. Ο Κίμων, μετά τους Περσικούς πολέμους, διαφώνουσε με την προοπτική σύγκρουσης της Αθήνας με τη Σπάρτη.
19. Η σπαρτιατική ηγεμονία ήταν αποτέλεσμα των περσικών πολέμων.
20. Ο Ευαγόρας, βασιλιάς της Σαλαμίνας της Κύπρου, ήταν μία από τις προσωπικότητες που, σύμφωνα με τον Ισοκράτη, θα μπορούσε να ενώσει τους Έλληνες εναντίον των Περσών.
21. Ο Ιπποκράτης διατύπωσε τη θεωρία ότι όλες οι ασθένειες έχουν φυσικά αίτια.
22. Η πολιτική του Μ. Αλεξάνδρου αποσκοπούσε στον διαχωρισμό του ελληνικού από τον ασιατικό κόσμο.
23. Την εποχή του Περικλή θεσπίστηκε χρηματική αποζημίωση για τους κληρωτούς άρχοντες, τους βουλευτές και τους λαϊκούς δικαστές.
24. Γυμνασιαρχία ονομαζόταν η λειτουργία κατά την οποία κάποιος πλούσιος Αθηναίος πολίτης αναλάμβανε τα έξοδα για τη διδασκαλία ενός θεατρικού έργου.
25. Στο συνέδριο της Κορίνθου το 337 π.Χ. συμμετείχαν όλες οι ελληνικές πόλεις πλην της Αθήνας.
26. Τα θεωρικά ήταν το αντίτιμο της ελεύθερης εισόδου των πολιτών της κλασικής Αθήνας στο θέατρο.
27. Ο σοφιστής Γοργίας πρώτος προέβαλε την πανελλήνια ιδέα. / Η πανελλήνια ιδέα διατυπώθηκε για πρώτη φορά από τον Γοργία.
28. Ο Εφιάλτης ήταν ηγέτης της αριστοκρατικής πα-

- ράταξης στην Αθήνα την κλασική εποχή. / Ο Εφιάλτης εκπροσωπούσε την αριστοκρατική παράταξη και υποστήριζε τη συνεργασία με τη Σπάρτη.
29. Η κλασική εποχή τελειώνει με τον θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου.
30. Στην Α΄ Αθηναϊκή συμμαχία όλοι οι σύμμαχοι είχαν αρχικά τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις.
31. Η εκμετάλλευση των μεταλλείων αποτελούσε μία από τις βασικές πηγές εσόδων για την Αθήνα της εποχής του Περικλή.
32. Πολλοί ιστορικοί ονομάζουν την Καλλίσιος συνθήκη και Ανταλκίδειο ειρήνη.
33. Ο Λυσίας ήταν σημαντικός ρήτορας του 4ου αι. π.Χ.
34. Οι λειτουργίες ήταν έκτακτες εισφορές που επέβαλλαν οι Αθηναίοι στους συμμάχους τους.
35. Διάδοχος του Εφιάλτη στην ηγεσία της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα ήταν ο Κίμωνας.
36. Η κλασική εποχή τελειώνει με τον θάνατο του Φιλίππου Β΄.
37. Η πανελλήνια ιδέα ήταν μια νέα πολιτική έκφραση που διατυπώθηκε για πρώτη φορά στα τέλη του 5ου αι. π.Χ.
38. Οι σύμμαχοι των Αθηναίων στο πλαίσιο της Α΄ Αθηναϊκής συμμαχίας κατέβαλλαν φόρο σε πλοία ή χρήματα.
39. Στο συνέδριο της Κορίνθου, το 337 π.Χ., συμφωνήθηκε να ιδρυθεί πανελλήνια συμμαχία με ισόβιο αρχηγό τον Φίλιππο Β΄.
40. Οι ελεύθεροι πολίτες στην αρχαία Ελλάδα αντιμετωπίζαν με περιφρόνηση τη χειρωνακτική εργασία.
41. Ο Περικλής επιδίωξε την επέκταση της εμπορικής επιρροής των Αθηναίων και προς τη Δύση.
42. Ο Φίλιππος Β΄ επενέβη στη Θεσσαλία και τη νότια Ελλάδα με αφορμή προβλήματα του μακεδονικού κράτους.
43. Βασική επιδίωξη της οικονομικής πολιτικής του Μ. Αλεξάνδρου ήταν να δημιουργηθεί ενιαίο νομισματικό σύστημα για το κράτος του.
44. Οι ηγεμονικές τάσεις της Σπάρτης οδήγησαν στην έκρηξη του Πελοποννησιακού πολέμου.
45. Τα θεωρικά ήταν ένα μέτρο του Κίμωνα που πα-

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

- ρείχε τη δυνατότητα της δωρεάν εισόδου στο θέατρο.
46. Ο Εφιάλτης και ο Περικλής ενίσχυαν το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας.
47. Η Αθήνα με τη συμβολή του Περικλή συνήψε ειρήνη με τη Σπάρτη (τριακοντούτειε σπονδαί).
48. Ο Λυσίας, ο Ισοκράτης και ο Δημοσθένης υπήρξαν σημαντικοί ρήτορες της κλασικής εποχής του 4ου αι. π.Χ.
49. Ο Εφιάλτης ενίσχυσε το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας περιορίζοντας τις δραστηριότητες των αριστοκρατικών.
50. Η εργασία στα ορυχεία της Αθήνας εκτελούνταν κυρίως από δούλους.
51. Ο Κίμωνας έστειλε αθηναϊκή στρατιωτική δύναμη για να βοηθήσει τους είλωτες της Μεσσηνίας που είχαν επαναστατήσει κατά των Σπαρτιατών.
52. Το μετοίκιο ήταν λειτουργία που αναλάμβαναν οι πλούσιοι Αθηναίοι πολίτες.
53. Το μακρύ δόρυ που έφεραν οι στρατιώτες της μακεδονικής φάλαγγας ονομαζόταν σάρισα.
54. Η ένωση των Ελλήνων πραγματοποιήθηκε από τον Φίλιππο Β΄ σε συνέδριο της Κορίνθου.
55. Οι σοφιστές αρχικά, ο Σωκράτης και τον 4ο αι. π.Χ. ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης επιζητούσαν με τις ιδέες τους τις πρακτικές εφαρμογές που θα βελτίωναν τον άνθρωπο και τη ζωή του.
56. Δεκελεικός πόλεμος ονομάστηκε η πρώτη φάση του Πελοποννησιακού πολέμου.
57. Η μάχη της Χαιρώνειας επέβαλε τον Φίλιππο Β΄ ως αδιαφιλονίκητο ηγέτη στους Έλληνες.
58. Μετά τους περσικούς πολέμους και για πενήντα περίπου χρόνια η Σπάρτη εξελίχθηκε σε ηγεμονική δύναμη.
59. Η Α΄ Αθηναϊκή συμμαχία είχε αρχικά ως έδρα τη Δήλο, όπου βρισκόταν και το συμμαχικό ταμείο.
60. Ο Εφιάλτης διαδέχτηκε τον Περικλή στην ηγεσία της δημοκρατικής παράταξης.
61. Οι ιστορικοί Θουκυδίδης και Ξενοφών κατέγραψαν γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου.
62. Ο Κίμωνας ενίσχυσε το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας.
63. Η Α΄ Αθηναϊκή συμμαχία μεταβλήθηκε σε ηγεμονία τυπικά μετά τη συνθήκη ειρήνης που συνήψε ο Περικλής με τους Σπαρτιάτες.

64. Η μάχη της Μαντινείας έκρινε το τέλος της Θηβαϊκής ηγεμονίας.
65. Τα θεωρικά ήταν μία από τις λειτουργίες που θεσπίστηκαν στην Αθήνα κατά την κλασική περίοδο.
66. Οι λειτουργίες ήταν έκτακτες εισφορές που επέβαλαν οι Αθηναίοι στους συμμάχους τους.
67. Μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου η Αθήνα εξελίχθηκε σε ηγεμονική δύναμη ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις-κράτη.
68. Ο Μ. Αλέξανδρος κατά την άσκηση της πολιτικής του έλαβε υπόψη του τα πολιτιστικά στοιχεία της παράδοσης των λαών της Ανατολής.
69. Ο Μ. Αλέξανδρος κατά την άσκηση της πολιτικής του αγνόησε τα πολιτιστικά στοιχεία της παράδοσης των λαών της Ανατολής.
70. Ο Ισοκράτης ήταν ο κύριος εκφραστής της πανελληνίας ιδέας.
71. Η εργασία στα ορυχεία της Αθήνας εκτελούνταν από Αθηναίους πολίτες και μετοίκους.
72. Γυμνασιαρχία ονομαζόταν η λειτουργία κατά την οποία ένας πλούσιος Αθηναίος πολίτης αναλάμβανε τα έξοδα επίσημης αποστολής σε πανελληνίες γιορτές.
73. Η κορηγία και η τριηραρχία ήταν λειτουργίες.
74. Ο Φίλιππος Β΄ οργάνωσε τη μακεδονική φάλαγγα.
75. Η πολιτική του Μ. Αλεξάνδρου αποσκοπούσε στον διαχωρισμό του ελληνικού από τον ασιατικό κόσμο.
76. Στη κορηγία ο κορηγός είχε την υποχρέωση να πληρώσει τα έξοδα για τη διδασκαλία ενός θεατρικού έργου.
77. Κορηγία ονομαζόταν η λειτουργία κατά την οποία κάποιος πλούσιος Αθηναίος πολίτης αναλάμβανε τα έξοδα για την τέλεση αγώνων λαμπαδηδρομίας στα Παναθήναια.
78. Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου διέθετε τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ένοπλη εξερεύνηση.
79. Τα θεωρικά ήταν τα έξοδα μιας επίσημης αποστολής σε πανελληνίες γιορτές.

80. Ο Φίλιππος Β΄ έκοψε χρυσό νόμισμα, τον στατήρα.
81. Ο Μ. Αλέξανδρος ανακηρύχθηκε φαραώ στην Αίγυπτο και προσφωνήθηκε χιος του Άμμωνα-Δία από τους ιερείς του θεού.
82. Αρχιθεωρία ονομαζόταν η λειτουργία κατά την οποία κάποιος πλούσιος Αθηναίος πολίτης αναλάμβανε τα έξοδα για την τέλεση αγώνων λαμπαδηδρομίας στα Παναθήναια.
83. Στις ελληνικές πόλεις οι δούλοι συμμετείχαν στις πολιτικές διαδικασίες.
84. Δεκελεικός πόλεμος ονομάστηκε η τελευταία φάση του Πελοποννησιακού πολέμου.
85. Ο Πελοποννησιακός πόλεμος οφείλεται στα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα Αθήνας και Σπάρτης.

5.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

93. Όταν ιδρύθηκε η Α΄ Αθηναϊκή Συμμαχία:
- α. το συμμαχικό ταμείο μεταφερόταν κάθε χρόνο σε διαφορετική πόλη-σύμμαχο της Αθήνας.
 - β. το συμμαχικό ταμείο βρισκόταν στην Αθήνα.
 - γ. το συμμαχικό ταμείο βρισκόταν στη Δήλο.
 - δ. το συμμαχικό ταμείο βρισκόταν στους Δελφούς.
94. Εκπρόσωπος της δημοκρατικής παράταξης στην αρχαία Αθήνα ήταν:
- α. ο Εφιάλτης.
 - β. ο Κίμων.
 - γ. ο Πεισίστρατος.
 - δ. ο Περίανδρος.
95. Δεν ήταν λειτουργία στη δημοκρατική Αθήνα ο δεσμός:
- α. της κορηγίας.
 - β. των θεωρικών.
 - γ. της εστίασης.
 - δ. της τριηραρχίας.
96. Ήταν αντίθετος με την πολιτική της πανελληνίας ιδέας:
- α. ο Μ. Αλέξανδρος.
 - β. ο Δημοσθένης.
 - γ. ο Ισοκράτης.
 - δ. ο Φίλιππος Β΄.
97. Τη μακεδονική φάλαγγα συγκροτούσαν:
- α. οι τοξότες.
 - β. οι ιππείς.
 - γ. οι ακοντιστές.
 - δ. οι πεζέταιροι.
98. Ο Καλλίας ήταν:
- α. αρχηγός αθηναϊκής αποστολής για σύναψη συνθήκης ειρήνης στα Σούσα.
 - β. στρατηγός των Αθηναίων που πολέμησε τους Πέρσες.
 - γ. ηγέτης της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα.
 - δ. νομοθέτης της Αθήνας κατά την κλασική εποχή.
99. Ο Φίλιππος Β΄ επιβλήθηκε ως αδιαφιλονίκητος ηγέτης των Ελλήνων στη μάχη:
- α. της Ιμέρας.

- β. της Μαντίνειας.
γ. των Λεύκτρων.
δ. της Χαιρώνειας.
- 100.** Ο Κίμων ήταν:
α. τύραννος της Αθήνας.
β. ηγέτης της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα.
γ. ηγέτης της αριστοκρατικής παράταξης στην Αθήνα.
δ. βασιλιάς της Σπάρτης.
- 101.** Ως κλασική εποχή ορίζουν οι ιστορικοί:
α. την περίοδο από το τέλος του μυκηναϊκού πολιτισμού μέχρι το τέλος των περσικών πολέμων.
β. την περίοδο από το τέλος των περσικών πολέμων έως και τον θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου.
γ. τον «Χρυσούν αιώνα» του Περικλέους.
δ. την εποχή των διαδόχων του Μ. Αλεξάνδρου.
- 102.** Οι «τριακοντούτεις σπονδαί» ήταν:
α. συμφωνία ειρήνης ανάμεσα σε Έλληνες και Πέρσες.
β. συμφωνία ειρήνης ανάμεσα σε Αθηναίους και Κορίνθιους.
γ. συμφωνία ειρήνης ανάμεσα σε Αθηναίους και Σπαρτιάτες.
δ. συμφωνία ειρήνης ανάμεσα σε Μακεδόνες και Πέρσες.
- 103.** Ο Πειραιάς χτίστηκε σύμφωνα με τα πολεοδομικά σχέδια:
α. του Μέτωνα.
β. του Ιπποκράτη.
γ. του Αρχιμήδη.
δ. του Ιππόδαμου.
- 104.** Την άνοδο και την πτώση της Θηβαϊκής ηγεμονίας έκριναν οι μάχες:
α. στα Λεύκτρα και τη Μαντίνεια.
β. στις Θερμοπύλες και την Ιμέρα.
γ. στο Αρτεμίσιο και τη Μυκάλη.
δ. στη Μαντίνεια και τη Χαιρώνεια.

- 105.** Ένα από τα συμπτώματα της παρακμής του δεσμού της πόλης-κράτους κατά την κλασική περίοδο ήταν:
α. η δημιουργία μεγάλου κύματος αποικισμού.
β. η υποχώρηση της πανελλήνιας ιδέας.
γ. ο παρεμβατικός ρόλος των Περσών στις ελληνικές υποθέσεις.
δ. η εφαρμογή της πανελλήνιας ιδέας από τον Φίλιππο Β΄.
- 106.** Ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν στην αντιπαράθεση της Αθηναϊκής και της Πελοποννησιακής συμμαχίας κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο ήταν:
α. η ανάμειξη των Περσών στις εσωτερικές υποθέσεις των Ελλήνων.
β. οι θρησκευτικές συγκρούσεις μεταξύ Αθηναίων και Σπαρτιατών.
γ. η στρατιωτική υπεροχή των Σπαρτιατών.
δ. οι ηγεμονικές τάσεις της Αθήνας.
- 107.** Ο αποικισμός των Θουρίων οφείλεται:
α. στον Θεμιστοκλή.
β. στον Περικλή.
γ. στον Κίμωνα.
δ. στον Εφιάλτη.
- 108.** Στην κλασική Αθήνα τα θεωρικά ήταν:
α. τα έξοδα του δείπνου μιας φυλής σε θρησκευτικές εορτές.
β. το αντίτιμο της ελεύθερης εισόδου των πολιτών στο θέατρο.
γ. τα έξοδα της επίσημης αποστολής σε πανελλήνιες εορτές.
δ. τα έξοδα εξοπλισμού μιας τριήρους.
- 109.** Ηγεμονική θέση μεταξύ των ελληνικών πόλεων-κρατών μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου κατείχε:
α. η Αθήνα.
β. η Θήβα.
γ. η Σπάρτη.
δ. η Κόρινθος.
- 110.** Η πανελλήνια ιδέα έγινε πραγματικότητα από

- τον βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππο Β΄ σε συνέδριο:
α. στην Κόρινθο.
β. στη Μακεδονία.
γ. στην Αθήνα.
δ. στη Χαιρώνεια.
- 111.** Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου έγινε:
α. στο τέλος της κλασικής εποχής.
β. στο τέλος της αρχαϊκής εποχής.
γ. στα ελληνιστικά χρόνια.
δ. στη ρωμαϊκή εποχή.
- 112.** Ο Μ. Αλέξανδρος επιδίωξε:
α. τη δημιουργία ενιαίου νομισματικού συστήματος για την αυτοκρατορία του.
β. τον διαχωρισμό του ελληνικού από τον ασιατικό κόσμο.
γ. τη διατήρηση του θεσμού των σατραπειών μόνο υπό ελληνική διοίκηση.
δ. τη διατήρηση του θεσμού των σατραπειών μόνο υπό περσική διοίκηση.
- 113.** Η ανάμειξη των Περσών στις εσωτερικές υποθέσεις του ελληνικού κόσμου ήταν συνέπεια:
α. του Πελοποννησιακού πολέμου.
β. των περσικών πολέμων.
γ. του Κορινθιακού πολέμου.
δ. της Θηβαϊκής ηγεμονίας.
- 114.** Οι Μακεδόνες επιβλήθηκαν στρατιωτικά επί των υπόλοιπων Ελλήνων:
α. με το συνέδριο της Κορίνθου του 337 π.Χ.
β. με την επανάληψη του συνεδρίου της Κορίνθου το 336 π.Χ.
γ. με τη μάχη στη Χαιρώνεια.
δ. με τη μάχη στα Λεύκτρα.
- 115.** Ο 5ος π.Χ. αιώνας ονομάζεται «Χρυσούς αιώνα»:
α. του Περικλέους.
β. του Θεμιστοκλέους.
γ. του Μ. Αλεξάνδρου.
δ. του Φιλίππου Β΄.
- 116.** Ο Περικλής θέλησε να επεκτείνει την εμπορική επιρροή των Αθηναίων:
- α. στην Πελοπόννησο.
β. στη Δύση.
γ. στην Κύπρο.
δ. στην Αίγυπτο.
- 117.** Η πολιτική του Κίμωνα αποσκοπούσε:
α. στη συνεργασία με τις πόλεις της Α΄ Αθηναϊκής συμμαχίας.
β. στη συνεργασία με τη Σπάρτη και στην αντιμετώπιση των Περσών.
γ. στη σύγκρουση με τη Σπάρτη.
δ. στη συνεργασία με τους Πέρσες.
- 118.** Η πανελλήνια ιδέα εκφράστηκε από:
α. τον Ισοκράτη.
β. τον Δημοσθένη.
γ. τον Περικλή.
δ. τον Κίμωνα.
- 119.** Ο Φίλιππος Β΄ στα βόρεια σύνορα του κράτους του αντιμετώπισε:
α. τους Ιλλυριούς και τους Παίονες.
β. τους Αθηναίους και τους Κορίνθιους.
γ. τους Πέρσες.
δ. τους Θηβαίους και τους Κορίνθιους.
- 120.** Την ηγεμονία των Ελλήνων μετά τους Σπαρτιάτες ανέλαβαν:
α. οι Κορίνθιοι.
β. οι Μακεδόνες.
γ. οι Αθηναίοι.
δ. οι Θηβαίοι.
- 121.** Με την Καλλίεο συνθήκη:
α. οι Πέρσες αναγνώρισαν την ανεξαρτησία των ελληνικών πόλεων της Μ. Ασίας.
β. σταμάτησαν οι συγκρούσεις μεταξύ Αθήνας και Σπάρτης.
γ. σταμάτησαν οι συγκρούσεις μεταξύ Αθηναίων και Μακεδόνων.
δ. οι Σπαρτιάτες παρέδωσαν τις ελληνικές πόλεις των παραλίων της Μ. Ασίας στους Πέρσες.

5.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

122. Ανταλκίδειος ειρήνη
123. αρχιδεωρία
124. Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος
125. γυμνασιαρχία
126. εστίαση
127. θεωρικά
128. Καλλίειος συνθήκη / ειρήνη

5.4 Σύντομης απάντησης

135. Ποια ήταν η σημασία του νικηφόρου αποτελέσματος των περσικών πολέμων για την ιστορική πορεία των Ελλήνων;
136. Υπό ποιες συνθήκες ιδρύθηκε η Α' Αθηναϊκή συμμαχία, πού ήταν η έδρα της και με ποιους όρους συμμετείχαν τα μέλη της;
137. Α) Πώς οι Αθηναίοι χρησιμοποίησαν την Α' Αθηναϊκή συμμαχία; Β) Πώς η συμμαχία μετεξελίχθηκε σε ηγεμονία;
138. Ποιας πολιτικής παράταξης ήταν εκπρόσωπος ο Κίμωνας και ποια πολιτική ακολούθησε μετά τους περσικούς πολέμους μέχρι τον εξοστρακισμό του (461 π.Χ.);
139. Με ποια μέτρα ο Περικλής ενίσχυσε τον δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματος της Αθήνας;
140. Να εξηγήσετε ποια ήταν τα έσοδα που είχε το αθηναϊκό κράτος την εποχή του Περικλή από τη φορολογία και τις εισφορές των συμμάχων.
141. Ποια ήταν τα έσοδα που είχε το αθηναϊκό κράτος την εποχή του Περικλή από τα ορυχεία μετάλλου και τη φορολογία;
142. Ποια ήταν τα αίτια του Πελοποννησιακού πολέμου;
143. Ποιες ήταν οι συνέπειες του Πελοποννησιακού πολέμου για τις ελληνικές πόλεις;
129. κλασική εποχή
130. λειτουργία
131. μετοίκιο
132. «τριακοντούτεις σπονδαί»
133. τριηραρχία
134. χορηγία
144. α) Πώς εκδηλώθηκε η κρίση της πόλης-κράτους τον 4ο αι. π.Χ.; β) Ποια ήταν η περσική πολιτική έναντι των Ελλήνων την περίοδο αυτή;
145. Ποιο ήταν το περιεχόμενο της Ανταλκιδείου ειρήνης;
146. Ποιος ήταν ο κύριος εκφραστής της πανελληνίας ιδέας και ποιες ήταν οι απόψεις του για την εφαρμογή της;
147. Πώς οργάνωσε τον στρατό και την οικονομία του μακεδονικού κράτους ο Φίλιππος Β';
148. Ποια εξωτερική πολιτική ακολούθησε ο Φίλιππος Β' για την ένωση των Ελλήνων μέχρι το συνέδριο της Κορίνθου (337 π.Χ.);
149. Τι συμφωνήθηκε στο συνέδριο της Κορίνθου (337 π.Χ.) ανάμεσα στον Φίλιππο Β' και στις ελληνικές πόλεις;
150. Ποια άποψη έχει διατυπωθεί για τις πολιτικές επιδιώξεις του Μ. Αλεξάνδρου και πώς η άποψη αυτή τεκμηριώνεται;
151. Ποια ήταν η πολιτική του Μ. Αλεξάνδρου στον οικονομικό τομέα;
152. Ποια ήταν η συμβολή της εκστρατείας του Μ. Αλεξάνδρου στον πολιτισμό;

6. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ*

6.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

1. Οι βασιλικοί υπάλληλοι κατά τους ελληνιστικούς χρόνους ανήκαν στην ανώτερη κοινωνική τάξη.
2. Στον ελληνιστικό κόσμο χρησιμοποιούσαν κοινό νομισματικό σύστημα, κοινή δημοσιονομική πολιτική και κοινό τρόπο συναλλαγών.
3. Στους ελληνιστικούς χρόνους οι πολίτες διαδραμάτιζαν σημαντικό ρόλο στην άσκηση της εξουσίας.
4. Το κέντρο βάρους του ελληνικού κόσμου κατά την ελληνιστική εποχή μετακινήθηκε ανατολικά.
5. Την ελληνιστική εποχή για διευκόλυνση των συναλλαγών χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα περσικά νομίσματα.
6. Κατά την ελληνιστική περίοδο μερικές περιοχές του ελλαδικού χώρου οργάνωθηκαν σε ομοσπονδίες.
7. Το σύστημα διακυβέρνησης των ελληνιστικών κρατών ήταν αριστοκρατικό.
8. Κατά τους ελληνιστικούς χρόνους για τη διευκόλυνση των συναλλαγών δημιουργήθηκαν τράπεζες και χρησιμοποιήθηκαν επιταχές.
9. Ένα από τα χαρακτηριστικά του ελληνιστικού κόσμου ήταν η διάδοση του δημοκρατικού πολιτεύματος.
10. Ο πολίτης των ελληνιστικών χρόνων δεν είχε τη δυνατότητα να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή.
11. Την ελληνιστική εποχή οι Αιτωλοί και οι κάτοικοι της Αχαΐας οργάνωθηκαν σε ομοσπονδίες.
12. Το κέντρο βάρους του πολιτικού ενδιαφέροντος κατά την ελληνιστική εποχή εστιάζεται στη μητροπολιτική Ελλάδα.

6.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

13. Το σύστημα διακυβέρνησης στα ελληνιστικά βασίλεια ήταν:
 - α. ολιγαρχικό.
 - β. μια μορφή βασιλείας που περιοριζόταν από βουλή.
 - γ. η απόλυτη μοναρχία.
 - δ. η τυραννίδα.
14. Την ελληνιστική εποχή διοικητικά, οικονομικά και πολιτιστικά κέντρα του ελληνισμού αποτέλεσαν οι πόλεις:
 - α. της μητροπολιτικής Ελλάδας.
 - β. της Ιωνίας.
 - γ. της Ανατολής.
 - δ. της Μακεδονίας.
15. Την ελληνιστική εποχή καταφεύγουν στις μεγαλουπόλεις για καλύτερη τύχη:
 - α. οι δούλοι.
 - β. οι γηγενείς εργάτες και μικροκαλλιεργητές.
 - γ. οι δουλοπάροικοι.
 - δ. οι έμποροι και οι βιοτέχνες.

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τρόπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

6.3 Σύντομης απάντησης

16. Πώς λειτούργησε η οικονομία του ελληνιστικού κόσμου;
17. Ποιες αλλαγές παρατηρούνται στην κοινωνία του ελληνιστικού κόσμου;

18. Ποιο ήταν το σύστημα διακυβέρνησης στα ελληνιστικά βασίλεια και ποιες συνέπειες είχε για τον πολίτη;

7. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ*

7.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

1. Τα χειρόγραφα της βιβλιοθήκης της Περγάμου ήταν γραμμένα σε παπύρους.
2. Η ποίηση της ελληνιστικής εποχής συχνά υμνούσε τα πρόσωπα και τις πράξεις των βασιλέων.
3. Ο Επίκουρος υπήρξε σημαντικός φιλόσοφος της κλασικής εποχής.
4. Οι βασιλείς της ελληνιστικής περιόδου συχνά συνεργάζονταν με τα τοπικά ιερατεία και υιοθετούσαν τοπικές λατρείες και δοξασίες.
5. Πολλοί ποιητές της ελληνιστικής περιόδου ήταν πληρωμένοι κόλακες των ηγεμόνων.
6. Ο Πολύβιος ο Μεγαλοπολίτης ήταν ιστορικός της ελληνιστικής εποχής.
7. Ο Πολύβιος είναι ο ιστορικός του Πελοποννησιακού πολέμου.
8. Ο Πολύβιος ο Μεγαλοπολίτης ήταν σημαντικός ιστοριογράφος της κλασικής εποχής.
9. Ο Δημοσθένης ήταν σημαντικός ρήτορας της ελληνιστικής εποχής.
10. Την Αλεξάνδρεια ίδρυσαν στο δέλτα του Νείλου οι διάδοχοι του Μ. Αλεξάνδρου.
11. Οι πόλεις της ελληνιστικής περιόδου ιδρύθηκαν με οργανωμένο πολεοδομικό σχέδιο.
12. Τα βιβλία κατά την ελληνιστική περίοδο κατασκευάζονταν από παπύρους και περγαμινές.
13. Το Μουσείο της Αλεξάνδρειας ήταν ένα οικοδόμημα αφιερωμένο στις Μούσες, όπου δραστηριοποιούνταν πνευματικοί άνθρωποι.
14. Η διάλεκτος που μιλούσαν όλοι οι Έλληνες της κλασικής εποχής ήταν η Κοινή Ελληνική.
15. Η έδρα της σχολής του φιλοσόφου Επίκουρου ήταν στην Πέργαμο.
16. Η Αλεξάνδρεια ιδρύθηκε από τον Μ. Αλέξανδρο.
17. Τα μεγάλα πολιτιστικά κέντρα της ελληνιστικής εποχής δημιουργήθηκαν στον ελλαδικό χώρο.
18. Η Αντιόχεια έγινε ιδιαίτερα γνωστή κατά τους ελληνιστικούς χρόνους για τον μεγάλο Βωμό του Διός.
19. Η Πέργαμος ήταν πρωτεύουσα των Σελευκιδών.
20. Η Αντιόχεια ήταν πρωτεύουσα του κράτους των Ατταλιδών.
21. Οι γραμματικοί είχαν ως έργο την ερμηνεία του ρωμαϊκού δικαίου.
22. Ο Πυθέας ο Μασσαλιώτης έφτασε κατά την ελληνιστική εποχή ως το βόρειο άκρο της Αγγλίας.
23. Η λειτουργία της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας και η μεγάλη παραγωγή χειρογράφων διευκολύνθηκε από την αφθονία γραφικής ύλης, χάρη στο φυτό πάπυρο.

24. Η Κοινή Ελληνική γλώσσα αποτέλεσε το όργανο διάδοσης του Χριστιανισμού.
25. Η αττική διάλεκτος αποτέλεσε το όργανο διάδοσης των κηρυγμάτων του Χριστιανισμού.
26. Ο Επίκουρος δίδασκε πώς ο άνθρωπος μπορεί να οδηγηθεί στην ευτυχία κυρίως με την πνευματική απόλαυση.
27. Την ελληνιστική περίοδο ακμάζει η νέα κωμωδία που σατιρίζει την πολιτική ζωή.
28. Τετράπολις ονομαζόταν η Αλεξάνδρεια την ελληνιστική εποχή, γιατί ήταν διαιρεμένη σε τέσσερις συνοικισμούς.
29. Σύμφωνα με τον Ζήνωνα, η ζωή έχει μικρή αξία, γι' αυτό ο άνθρωπος πρέπει να είναι αυτάρκης και εγκρατής.
30. Σύμφωνα με τον Επίκουρο, η ζωή έχει μικρή αξία,

γι' αυτό ο άνθρωπος πρέπει να είναι αυτάρκης και εγκρατής.

31. Η ελληνιστική Αντιόχεια είχε τέσσερις συνοικισμούς, οι οποίοι περιβάλλονταν από τείχη.
32. Ο Πυθέας ο Μασσαλιώτης πραγματοποίησε τον παράπλου των ακτών του Ινδικού ωκεανού.
33. Η Αθήνα κατά την ελληνιστική εποχή βρέθηκε σε οικονομικό και πολιτικό μαρασμό.
34. Η Αντιόχεια ιδρύθηκε από τον Πτολεμαίο, τον βασιλιά της Συρίας, στον Ορόντη ποταμό.
35. Η Αντιόχεια ιδρύθηκε από τον Σέλευκο, τον βασιλιά της Συρίας, στον Ορόντη ποταμό.
36. Στη φιλοσοφική σκέψη της κλασικής εποχής κυριαρχεί η φιλοσοφία του Ζήνωνα και του Επίκουρου.

7.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

37. Ο σημαντικότερος ιστοριογράφος της ελληνιστικής εποχής ήταν:
 - α. ο Ξενοφών.
 - β. ο Ηρόδοτος.
 - γ. ο Θουκυδίδης.
 - δ. ο Πολύβιος.
38. Η μορφή της ελληνικής γλώσσας που προέκυψε και διαδόθηκε κατά τους ελληνιστικούς χρόνους οφείλεται:
 - α. στη συγχώνευση της ιωνικής και της αττικής διαλέκτου.
 - β. στην επικράτηση της δωρικής διαλέκτου.
 - γ. στην επικράτηση της αττικής διαλέκτου.
 - δ. στη συγχώνευση των ελληνικών διαλέκτων με βάση την αττική διάλεκτο.
39. Η Αλεξάνδρεια κατά την ελληνιστική εποχή ήταν γνωστή για:
 - α. τον βωμό του Διός.
 - β. το Μουσείο και τη βιβλιοθήκη της.
 - γ. την παραγωγή περγαμινών.
 - δ. την οργάνωσή της σε τέσσερις συνοικισμούς.
40. Την ελληνιστική περίοδο ιδρύθηκαν και αναπτύχθηκαν οι παρακάτω πόλεις:
 - α. Πύλος, Ορχομενός, Τίρυνθα.
 - β. Κωνσταντινούπολη, Ρώμη, Νικομήδεια.
 - γ. Αθήνα, Σπάρτη, Κόρινθος.
 - δ. Αλεξάνδρεια, Αντιόχεια, Πέργαμος.
41. Την ελληνιστική περίοδο τα κτίρια προβάλλουν το μεγαλείο:
 - α. των καλλιτεχνών.
 - β. των πόλεων-κρατών.
 - γ. των ηγεμόνων.
 - δ. των θεών.
42. Το σπουδαιότερο εμπορικό και πνευματικό κέντρο της ελληνιστικής περιόδου ήταν:
 - α. η Αντιόχεια.
 - β. η Αλεξάνδρεια.
 - γ. η Πέργαμος.
 - δ. η Αθήνα.
43. Οι γραμματικοί στην ελληνιστική Αίγυπτο ασχολούνταν με την:

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

- α. καταγραφή και σχολιασμό κειμένων αρχαίων συγγραφέων.
 - β. καταγραφή σε παπύρους των έργων των φαρμάκων.
 - γ. καταγραφή του εθιμικού δικαίου.
 - δ. κατάρτιση του προϋπολογισμού του κράτους.
44. Στωική φιλοσοφία ονομάστηκε η φιλοσοφική σκέψη:
- α. του Αριστοτέλη.
 - β. του Πλάτωνα.
 - γ. του Ζήνωνα.
 - δ. του Επίκουρου.
45. Ο Πολύβιος ο Μεγαλοπολίτης στο ιστορικό του έργο ασχολήθηκε με τους λόγους:

7.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

- 48. γραμματικοί (ελληνιστική εποχή)
- 49. θρησκευτικός συγκρητισμός

7.4 Σύντομης απάντησης

- 52. Η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου την ελληνιστική εποχή εξελίχθηκε σε σημαντικό πολιτιστικό κέντρο. Να τεκμηριώσετε αυτήν την παρατήρηση.
- 53. Σε ποιους λόγους οφείλεται η πολιτιστική ανάπτυξη της Περσέας κατά την ελληνιστική εποχή;
- 54. Γιατί αναπτύχθηκαν τα γράμματα κατά την ελλη-

- α. που οδήγησαν στον Πελοποννησιακό πόλεμο.
- β. που οδήγησαν στους Περσικούς πολέμους.
- γ. της επικράτησης των Ρωμαίων.
- δ. της επικράτησης των Μακεδόνων.

46. Η Βίβλος είναι γραμμένη:

- α. στην ιωνική διάλεκτο.
- β. στη δωρική διάλεκτο.
- γ. στην Κοινή ελληνική.
- δ. στην αττική διάλεκτο.

47. Ο πάπυρος χρησιμοποιούνταν ως γραφική ύλη:

- α. στην Αίγυπτο.
- β. στην Πέρση.
- γ. στην Αντιόχεια.
- δ. στην Αθήνα.

50. Κοινή Ελληνική ή Κοινή

51. στωική φιλοσοφία

νιστική περίοδο και ποια χαρακτηριστικά είχε η παραγωγή βιβλίων;

- 55. Ποια μορφή απέκτησε η ελληνική γλώσσα την ελληνιστική εποχή και πού χρησιμοποιήθηκε;
- 56. Σε ποιους λόγους οφείλεται η ανάπτυξη θρησκευτικών πεποιθήσεων και η εμφάνιση νέων λατρειών στην ελληνιστική εποχή;

8. ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΚΑΙ Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ*

8.1 Εύρεσης Σωστού - Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος.

1. Οι δήμαρχοι στην αρχαία Ρώμη υπεράσπιζαν τα συμφέροντα των πληβείων. / Οι δήμαρχοι αναδείχθηκαν ως νέα εξουσία στη Ρώμη εκπροσωπώντας τους πληβείους. / Οι δήμαρχοι ήταν οι άρχοντες της Ρωμαϊκής Πολιτείας που είχαν ως κύριο έργο τους την προστασία των πληβείων από τις αυθαιρεσίες των πατρικίων.
2. Στην αρχαία Ρώμη οι πληβίοι δεν είχαν αρχικά κανένα πολιτικό δικαίωμα. / Οι πληβίοι κατά την περίοδο της βασιλείας στην αρχαία Ρώμη δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα.
3. Η φρατρική εκκλησία στην αρχαία Ρώμη την περίοδο της δημοκρατίας περιλάμβανε μέλη μόνο από την τάξη των πατρικίων. / Η φρατρική εκκλησία στην αρχαία Ρώμη ήταν η συνέλευση των πατρικίων που έχασε τη δύναμή της την περίοδο της δημοκρατίας.
4. Στη δικαιοδοσία της λοχίτιδας φυλής στην αρχαία Ρώμη ήταν η ψήφιση των νόμων και η εκλογή των κατώτερων αρχόντων.
5. Η Δωδεκάδελτος συνέβαλε στην ισχυροποίηση των πατρικίων. / Η καταγραφή του εθιμικού δικαίου στη Ρώμη (Δωδεκάδελτος) ενίσχυσε την αυθαίρετη συμπεριφορά των πατρικίων.
6. Οι δικαιοδοσίες του βασιλιά της αρχαίας Ρώμης ελέγχονταν από δύο πολιτικά σώματα, τη σύγκλητο και την εκκλησία του λαού.
7. Η περίοδος της βασιλείας στην αρχαία Ρώμη τελειώνει ύστερα από εξέγερση των πληβείων.
8. Στην αρχαία Ρώμη η άρνηση ψήφισης νόμου (veto) από τους δημάρχους ήταν ένα μέτρο που υπεράσπιζε τα δικαιώματα των πληβείων.
9. Την περίοδο της βασιλείας στη Ρώμη κυβέρνησαν δέκα βασιλείς.
10. Η εξίσωση πατρικίων και πληβείων στην αρχαία Ρώμη έγινε σταδιακά κατά τον 5ο και 4ο αι. π.Χ.
11. Ένα από τα έργα των τιμητών στην αρχαία Ρώμη ήταν και η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού.
12. Οι τιμητές αναλάμβαναν για έξι μήνες την εξουσία, όταν η Ρωμαϊκή Πολιτεία βρισκόταν σε κρίσιμη κατάσταση.
13. Τα σπουδαία έργα αποξήρασης και αποχέτευσης που πραγματοποιήθηκαν στη Ρώμη γύρω στον 7ο αι. π.Χ. αποδίδονται στους Ετρούσκους.
14. Στη Ρώμη κατά την περίοδο της βασιλείας την εκτελεστική εξουσία της πολιτείας εκπροσωπούσαν οι δύο ύπατοι.
15. Η ρωμαϊκή μυθολογική παράδοση αναφέρει ως ιδρυτή της Ρώμης τον Ρωμύλο.
16. Οι Ετρούσκοι εκδιώχθηκαν από τη Ρώμη στα τέλη του 6ου αι. π.Χ.
17. Κατά την περίοδο της βασιλείας στη Ρώμη δεν υπήρχε καμία διαφοροποίηση ανάμεσα στις τάξεις των πατρικίων και των πελατών.
18. Οι δήμαρχοι υπεράσπιζαν τα δικαιώματα όλων των κοινωνικών τάξεων της αρχαίας Ρώμης.
19. Οι δικαιοδοσίες του βασιλιά της αρχαίας Ρώμης ελέγχονταν από τη σύγκλητο και τη λοχίτιδα εκκλησία.
20. Στην αρχαία Ρώμη την περίοδο της βασιλείας η κοινωνική τάξη των πελατών ζούσε κοντά στους πατρικούς και δέχονταν την προστασία τους.
21. Η ρωμαϊκή μυθολογία ανάγει την ίδρυση της Ρώμης στους Ετρούσκους.
22. Οι τρεις εκκλησίες που λειτούργησαν προοδευτικά κατά την περίοδο της δημοκρατίας στο ρω-

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

- μαϊκό κράτος ήταν η φρατρική, η λοχίτιδα και η φυλετική.
23. Όταν η Ρωμαϊκή Πολιτεία βρισκόταν σε κρίσιμη κατάσταση, τότε όλες οι εξουσίες παραχωρούνταν για έξι μήνες στους υπάτους.
24. Η αρχαιολογική έρευνα αποκάλυψε ότι στη θέση όπου ιδρύθηκε η Ρώμη υπήρχαν οικισμοί από τον 10ο έως τον 8ο αι. π.Χ.
25. Οι ύπατοι την περίοδο της δημοκρατίας είχαν το δικαίωμα να αρνηθούν την ψήφιση ενός νόμου, όταν προσέβαλε τα συμφέροντα των πληβείων.

8.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

30. Οι δήμαρχοι της αρχαίας Ρώμης ήταν:
- άρχοντες εκλεγμένοι από τη σύγκλητο.
 - κληρονομικοί άρχοντες.
 - άρχοντες εκλεγμένοι για την προστασία των πληβείων.
 - άρχοντες που κατάρτιζαν τον κρατικό προϋπολογισμό.
31. Την εξουσία του βασιλιά κατά την περίοδο της βασιλείας στη Ρώμη περιόριζαν:
- η σύγκλητος και η εκκλησία του λαού.
 - οι δήμαρχοι.
 - οι ύπατοι.
 - οι ύπατοι και οι δήμαρχοι.
32. Οι ύπατοι κατά την περίοδο της ρωμαϊκής δημοκρατίας:
- εκπροσωπούσαν την εκτελεστική εξουσία της Πολιτείας.
 - είχαν αναλάβει τη σύνταξη του καταλόγου των συγκλητικών.
 - ήταν εκλεγμένοι εκπρόσωποι των πληβείων.
 - είχαν την επίβλεψη των ηθών.
33. Η ίδρυση της Ρώμης, σύμφωνα με τα αρχαιολογικά ευρήματα, αποδίδεται:
- στους Αιγύπτιους.
 - στους Έλληνες αποίκους.
 - στους Ετρούσκους.
 - στους Δωριείς.
34. Οι δήμαρχοι στην αρχαία Ρώμη είχαν δικαίωμα να αρνηθούν την ψήφιση ενός νόμου, όταν αυτός προσέβαλλε τα συμφέροντα:
- των πατρικίων.
 - των πελατών.
 - των δυνατών.
 - των πληβείων.
35. Τις βασιλικές δικαιοδοσίες στην αρχαία Ρώμη έλεγχαν:
- οι πατρίκιοι.
 - η σύγκλητος και οι δήμαρχοι.
 - η εκκλησία του λαού και οι ύπατοι.
 - η σύγκλητος και η εκκλησία του λαού.
36. Η συνέλευση των στρατευμένων πολιτών της Ρώμης ονομαζόταν:
- φρατρική εκκλησία.
 - φυλετική εκκλησία.
 - λοχίτιδα εκκλησία.
 - σύγκλητος.
37. Ο Ρωμαίος δικτάτορας προερχόταν από:
- τους υπάτους.
 - τους τιμητές.
 - τους δημάρχους.
 - τους πραιτORES.

38. Η Δωδεκάδελτος αποτελεί καταγραφή του εθιμικού δικαίου:
- των Αθηναίων.
 - των Ρωμαίων.
 - των Σπαρτιατών.
 - των Βυζαντινών.
39. Υπεύθυνοι για τη σύνταξη του καταλόγου των συγκλητικών ήταν:
- οι δήμαρχοι.
 - οι ύπατοι.
 - οι τιμητές.
 - οι πραιτORES.

40. Η ανώτερη κοινωνική τάξη στη Ρώμη την περίοδο της βασιλείας ήταν:
- το πλήθος.
 - οι πληβείοι.
 - οι πελάτες.
 - οι πατρίκιοι.
41. Η λοχίτιδα εκκλησία στην αρχαία Ρώμη:
- εκπροσωπούσε τους πατρίκιους.
 - εκπροσωπούσε τους πληβείους.
 - εκπροσωπούσε το σύνολο των Ρωμαίων.
 - εκπροσωπούσε τους στρατευμένους Ρωμαίους.

8.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

- δήμαρχοι
- δικτάτορας
- Δωδεκάδελτος (Ρωμαϊκή δημοκρατία)
- πατρίκιοι
- πελάτες

- πληβείοι
- Ρωμαϊκή δημοκρατία / πολιτεία (Res publica)
- τιμητές
- ύπατοι

8.4 Σύντομης απάντησης

51. Ποια ήταν η πολιτική οργάνωση της Ρώμης κατά την περίοδο της βασιλείας;

9. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΝ – ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ*

9.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος.

- Ο Κάτων ο Τιμητής θεώρησε ως βασική αιτία για την αλλοίωση των ρωμαϊκών ηθών την επιρροή του ελληνικού πολιτισμού. / Ο Κάτων ο Τιμητής, αν και είχε ελληνική παιδεία, θεωρούσε ότι ο ελληνικός πολιτισμός ασκούσε αρνητική επίδραση στα παραδοσιακά ήθη των Ρωμαίων.
- Ο Κάτων ο Τιμητής πρότεινε την ψήφιση του αχροτικού νόμου.

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

3. Οι αδελφοί Γράκκοι απέτυχαν, γιατί οι συγκλητικοί κατάφεραν να στρέψουν εναντίον τους ένα μέρος του λαού.
4. Ο αγροτικός νόμος που πρότεινε ο Τιβέριος Γράκκος προέβλεπε μεταξύ άλλων και την αναδιανομή της δημόσιας γης στους ακτήμονες.
5. Ο Κάτων ο Τιμητής επιδίωξε την αποκατάσταση των παλαιών ρωμαϊκών ηθών.
6. Ο Τιβέριος Γράκκος εφάρμοσε την αγροτική πολιτική του χωρίς εμπόδια.
7. Το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του Τιβερίου Γράκκου στον αγροτικό τομέα στέφθηκε από επιτυχία.
8. Ο Κάτων ο Τιμητής είχε ελληνική παιδεία.
9. Οι αδελφοί Γράκκοι απέτυχαν στις πολιτικές επιδιώξεις τους.
10. Ο Τιβέριος Γράκκος πρότεινε οι δησασυροί της

Περχάμου να δοθούν στους πατρικίους για να αγοράσουν εργαλεία και να καλλιεργήσουν τα κτήματά τους.

11. Η διανομή του σιταριού στους φτωχούς της Ρώμης ήταν ένα από τα προτεινόμενα μέτρα του Γάιου Γράκκου.
12. Ένα από τα προτεινόμενα μέτρα του Κάτων του Τιμητή ήταν και η διανομή σιταριού στους φτωχούς της Ρώμης.
13. Ένα από τα μέτρα του Γάιου Γράκκου ήταν η μείωση των χρόνων της στράτευσης.
14. Ο Κάτων ο Τιμητής πρότεινε ο θησαυρός της Περχάμου να διανεμηθεί στους ακτήμονες.
15. Ο Τιβέριος Γράκκος πρότεινε να μοιραστούν οι θησαυροί της Περχάμου στα μέλη της ρωμαϊκής συγκλήτου.

9.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

16. Ο Τιβέριος Γράκκος πρότεινε να διατεθούν στους ακτήμονες του ρωμαϊκού κράτους οι θησαυροί:
 - α. των Πτολεμαίων.
 - β. του Ατρέως.
 - γ. του βασιλιά Σελεύκου.
 - δ. του βασιλιά της Περχάμου.
17. Έφθασε στο ακραίο σημείο να αποστρέφεται καθετί ελληνικό:
 - α. ο Γάιος Γράκκος.
 - β. ο Κάτων.
 - γ. ο Οκταβιανός.
 - δ. ο Τιβέριος Γράκκος.
18. Ο Γάιος Γράκκος περιόρισε τις αυθαιρεσίες των συγκλητικών με:
 - α. τη συγκρότηση δικαστηρίων από ιππείς.
 - β. τη διανομή σιταριού στους φτωχούς της Ρώμης.

- γ. την ίδρυση αποικιών.
- δ. την εφαρμογή του αγροτικού νόμου.

19. Με τον αγροτικό νόμο του Τιβερίου Γράκκου:
 - α. προβλεπόταν η αναδιανομή της δημόσιας γης στους ακτήμονες.
 - β. ολοκληρώθηκε η κωδικοποίηση του ρωμαϊκού εθιμικού Δικαίου.
 - γ. θεμελιώθηκε το δημοκρατικό πολίτευμα της Ρώμης.
 - δ. οργανώθηκε η εγκατάσταση αγροτών στις κατακτημένες από τους Ρωμαίους περιοχές.
20. Ο Κάτων ο Τιμητής απέδιδε την ευθύνη της αλλοίωσης των ρωμαϊκών ηθών:
 - α. στους πληβείους.
 - β. στους Έλληνες.
 - γ. στους Αιγύπτιους.
 - δ. στους Γράκκους.

9.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα του παρακάτω όρου.

21. αγροτικός νόμος

9.4 Σύντομης απάντησης

22. Ποια πολιτική ακολούθησε ο Κάτων ο Τιμητής για να λύσει προβλήματα της ρωμαϊκής κοινωνίας και ποιο ήταν το αποτέλεσμα της;
23. Πώς ο αγροτικός νόμος που πρότεινε ο Τιβέριος Γράκκος βοηθούσε τους ακτήμονες;
24. Ποια από τα μέτρα που πρότεινε ο Γάιος Γράκ-

κος μπορούσαν να προσφέρουν άμεση βοήθεια στα κατώτερα στρώματα του ρωμαϊκού κράτους;

25. Α) Ποιοι ήταν οι στόχοι της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας των Γράκκων; Β) Ποιοι αντιτάχθηκαν στο έργο τους και γιατί αυτό απέτυχε;

10. Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ (27 π.Χ.-193 μ.Χ.)*

10.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος.

1. Κατά την περίοδο της κυριαρχίας του Οκταβιανού η σύγκλητος είχε ως αρμοδιότητα τον διορισμό διοικητών σε ορισμένες επαρχίες.
2. Ο Οκταβιανός συγκέντρωσε όλες τις εξουσίες στα χέρια του και αναγορεύτηκε δικτάτορας.
3. Ο Οκταβιανός Αύγουστος συγκέντρωσε στο πρόσωπό του τα σημαντικότερα αξιώματα της ρωμαϊκής πολιτείας, εκτός από το αξίωμα του δικτάτορα.
4. Ο τίτλος του Αυγούστου (σεβαστού) απέδιδε στον Οκταβιανό θεικές ιδιότητες. / Η σύγκλητος αναγόρευσε τον Οκταβιανό σε Αύγουστο, αναγνωρίζοντάς του θεικές ιδιότητες.
5. Ο Οκταβιανός μοιράστηκε τη διοίκηση των επαρχιών με τη σύγκλητο.
6. Ο Οκταβιανός, μόλις ανέλαβε την εξουσία στη Ρώμη, κατήργησε όλους τους θεσμούς της δημοκρατικής περιόδου.
7. Το δικαίωμα του Ρωμαίου πολίτη είχε δοθεί σε όλους τους κατοίκους της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας από την εποχή του Οκταβιανού.
8. Οι πραιτωριανοί αποτέλεσαν επίλεκτες στρατιωτικές μονάδες επιφορτισμένες με τη φύλαξη των συνόρων του ρωμαϊκού κράτους.
9. Ο Οκταβιανός φρόντισε για τον εξωραϊσμό της Ρώμης με την κατασκευή λαμπρών οικοδομημάτων.
10. Ο Οκταβιανός ενίσχυσε την κεντρική εξουσία χωρίς να χρησιμοποιήσει αυταρχικές μεθόδους.
11. Ο Οκταβιανός Αύγουστος συγκέντρωσε βαθμιαία όλες τις εξουσίες στο πρόσωπό του, εγκαθιδρύοντας μια μορφή μοναρχικού πολιτεύματος, που ονομάστηκε απόλυτη μοναρχία.
12. Ο Οκταβιανός φρόντισε να συγκεντρώσει τη διοίκηση όλων των επαρχιών του ρωμαϊκού κράτους στα χέρια του.
13. Οι αντιπολιτευτικές τάσεις της συγκλήτου κατά την περίοδο των διαδόχων του Οκταβιανού εξασθένισαν εξαιτίας της ισχυρής διοίκησης των Ρωμαίων αυτοκρατόρων.
14. Ένα από τα αξιώματα που συγκέντρωσε στο πρόσωπό του ο Οκταβιανός ήταν του «μεγίστου αρχιερέως».
15. Ο Οκταβιανός ήταν ο πρώτος Ρωμαίος αυτοκράτορας που περιβλήθηκε τον τίτλο του Αυγούστου.
16. Ο Οκταβιανός κατήργησε τη σύγκλητο.

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

17. Ο Οκταβιανός συγκέντρωσε με τη βία όλες τις εξουσίες του ρωμαϊκού κράτους.
18. Με το διάταγμα του Καρακάλλα δόθηκε το δι-

10.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

19. Ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Οκταβιανός Αύγουστος:
α. χρησιμοποίησε αυταρχικές μεθόδους άσκησης της εξουσίας.
β. εφάρμοσε συμβιβαστική πολιτική κατά την κατανομή της εξουσίας.
γ. διατήρησε στενό και αυστηρό έλεγχο στη διοίκηση του κράτους.
δ. ανέθεσε όλες τις εξουσίες του σε ένα συμβούλιο.
20. Ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Οκταβιανός Αύγουστος:
α. χρησιμοποίησε αυταρχικές μεθόδους άσκησης της εξουσίας.
β. εφάρμοσε συμβιβαστική πολιτική κατά την κατανομή της εξουσίας.

καίωμα του Ρωμαίου πολίτη σε όλους τους κατοίκους της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

- γ. συγκέντρωσε τη διοίκηση όλων των επαρχιών του κράτους στα χέρια του.
δ. ανέθεσε όλες τις εξουσίες του σε ένα συμβούλιο.
21. Ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Οκταβιανός Αύγουστος:
α. χρησιμοποίησε αυταρχικές μεθόδους άσκησης της εξουσίας.
β. εφάρμοσε συμβιβαστική πολιτική κατά την κατανομή της εξουσίας.
γ. αδιαφόρησε για την ειρήνη και ασφάλεια του ρωμαϊκού κράτους.
δ. αδιαφόρησε απολύτως για την ανάπτυξη της γεωργίας.

10.3 Εξήγησης ιστορικών όρων

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων.

22. *Διάταγμα του Καρακάλλα*
23. *Ηγεμονία (Principatus)*

24. *νομοδιδάσκαλοι*
25. *πραιτωριανοί*

10.4 Σύντομης απάντησης

26. Πώς ο Οκταβιανός ισχυροποίησε την κεντρική εξουσία χωρίς να προκαλέσει τα δημοκρατικά αισθήματα των Ρωμαίων;
27. Ποιες ήταν οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις που επέβαλε ο Οκταβιανός και ποιο αποτέλεσμα είχαν;

28. Γιατί μειώθηκε ο πρωταγωνιστικός ρόλος της Ρώμης έναντι των επαρχιών τον 2ο αι. μ.Χ.;
29. Υπό ποιες συνθήκες έζησαν οι υπήκοοι του ρωμαϊκού κράτους κατά τον 2ο αι. μ.Χ.;
30. Πώς διαμορφώθηκε και εξελίχθηκε την αυτοκρατορική περίοδο το ρωμαϊκό δίκαιο;

11. Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (4ος-5ος αι. μ.Χ.)*

11.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

1. Ο Διοκλητιανός επέβαλε το σύστημα της Τετραρχίας στη διοίκηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στα τέλη του 3ου αι. μ.Χ. / Η Τετραρχία ήταν το πολιτικό σύστημα που επέβαλε ο Διοκλητιανός.
2. Ο Διοκλητιανός, πριν πεθάνει, χώρισε στα δύο τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.
3. Ο Μ. Κωνσταντίνος διαδέχθηκε τον Διοκλητιανό. / Ο Μ. Κωνσταντίνος έγινε μονοκράτορας, αφού διαδέχθηκε τον Διοκλητιανό.
4. Ο Μ. Κωνσταντίνος, όταν έμεινε μονοκράτορας, έδωσε απολυταρχικότερο χαρακτήρα στο πολίτευμα απ' ό,τι ο Διοκλητιανός.
5. Ο Μ. Κωνσταντίνος έδωσε στο ρωμαϊκό πολίτευμα δημοκρατικότερο χαρακτήρα απ' ό,τι ο Διοκλητιανός.
6. Ο Μ. Κωνσταντίνος διατήρησε τον ειδωλολατρικό τίτλο του «μεγίστου αρχιερέως» μέχρι το τέλος της ζωής του.
7. Ο Μ. Κωνσταντίνος με μια σειρά από ενέργειες ευλόγησε τον Χριστιανισμό.
8. Την περίοδο της Τετραρχίας πρωτεύουσα του ρωμαϊκού κράτους ήταν η Κωνσταντινούπολη.
9. Ο Μ. Κωνσταντίνος έμεινε μόνος κυρίαρχος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, αφού νίκησε τον Μαξέντιο και τον Λικίνιο.
10. Ο Μ. Κωνσταντίνος υποστήριξε την αυτοκρατορική λατρεία, σύμφωνα με την οποία ο αυτοκράτορας ήταν θεός για τους υπηκόους του.
11. Οι λόγοι της μεταστροφής του Μ. Κωνσταντίνου στον Χριστιανισμό αποτελούν ζήτημα επιστημονικών συζητήσεων ανάμεσα στους ιστορικούς.
12. Η σύγκλητος στα χρόνια του Μ. Κωνσταντίνου διατήρησε τον ρόλο και τις εξουσίες της.
13. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία χωρίστηκε οριστικά σε δύο μέρη από τον Μ. Θεοδοσίο. / Ο αυτοκράτορας Μ. Θεοδοσίος πριν από τον θάνατό του χώρισε τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία σε δύο τμήματα, το ανατολικό και το δυτικό.
14. Με διάταγμα του Θεοδοσίου Β' ιδρύθηκε το Πανδιδακτήριο στην Κωνσταντινούπολη.
15. Οι κάτοικοι των περιοχών του Δυτικού ρωμαϊκού κράτους εξελληνίστηκαν.
16. Ο Οδόακρος, ο ηγεμόνας των Ερούλων, κατέλυσε το Δυτικό ρωμαϊκό κράτος.
17. Ο Μ. Κωνσταντίνος και ο Λικίνιος εξέδωσαν το Διάταγμα των Μεδιολάνων.
18. Ο Μ. Κωνσταντίνος και ο Μαξέντιος εξέδωσαν το Διάταγμα των Μεδιολάνων.
19. Το ανατολικό τμήμα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μετά τον θάνατο του Μ. Θεοδοσίου αντιμετώπισε κίνδυνο εικχερμανισμού.
20. Ο Μ. Κωνσταντίνος προστάτευσε τον Χριστιανισμό από τις αιρέσεις καθιερώνοντας τον δεσμό των Οικουμενικών Συνόδων.
21. Το τέλος του Δυτικού ρωμαϊκού κράτους επήλθε από τους Έρουλους το 476 μ.Χ.
22. Οι διοικητές των επαρχιών στα χρόνια του Διοκλητιανού είχαν στρατιωτική και πολιτική εξουσία.
23. Τα εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης έγιναν στις 11 Μαΐου του 330 μ.Χ.
24. Ένας από τους λόγους της μεταφοράς της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους από τον Μ. Κωνσταντίνο στην Κωνσταντινούπολη ήταν η ανάγκη για την αντιμετώπιση των βαρβαρικών επιδρομών.
25. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία χωρίστηκε οριστικά σε τέσσερα τμήματα από τον Μ. Θεοδοσίο.

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

26. Ο Μ. Κωνσταντίνος, μετά την επικράτησή του ως μονοκράτορας, ήταν απρόσιτος από τους υπηκόους του και τη σύγκλητο.

11.2 Πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

28. Το Διάταγμα των Μεδιολάνων υπέγραψαν:
- ο Μ. Κωνσταντίνος και ο Λικίνιος.
 - ο Μ. Κωνσταντίνος και ο Μαξέντιος.
 - ο Μ. Κωνσταντίνος και ο Διοκλητιανός.
 - ο Μ. Κωνσταντίνος και ο Κωνσταντίνος Χλωρός.
29. Με το Διάταγμα των Μεδιολάνων:
- μεταφέρθηκε η πρωτεύουσα του ρωμαϊκού κράτους στην Ανατολή.
 - άρχισαν διωγμοί των ειδωλολατρών.
 - επιτεύχθηκε η ελευθερία της θρησκευτικής πίστης.
 - επιβλήθηκε στη διοίκηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας η Τετραρχία.
30. Η Τετραρχία ως διοικητικό σύστημα:
- διατήρησε προς στιγμή την ακεραιότητα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.
 - συνέβαλε στον οριστικό χωρισμό της αυτοκρατορίας.
 - διατηρήθηκε αμετάβλητο από τον Διοκλητιανό μέχρι και τον Ιουστινιανό.
 - θεσπίστηκε από τον Μ. Κωνσταντίνο.

11.3 Σύντομης απάντησης

34. Ποιο ήταν το διοικητικό σύστημα του ρωμαϊκού κράτους που επέβαλε ο Διοκλητιανός και πώς οργανώθηκε;
35. Ποια ήταν η μεταβολή του ρωμαϊκού πολιτεύματος στα χρόνια του Διοκλητιανού και ποια στοιχεία την τεκμηριώνουν;
36. Ποιοι υπέγραψαν το Διάταγμα των Μεδιολάνων, ποιο ήταν το περιεχόμενό του και ποια η σημασία του για το ρωμαϊκό κράτος;

27. Η έκδοση του Διατάγματος των Μεδιολάνων έπληξε τον Χριστιανισμό.

31. Η παλαιά ονομασία της νέας πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους που ίδρυσε ο Μ. Κωνσταντίνος ήταν:
- Νέα Ρώμη.
 - Βυζάντιο.
 - Κωνσταντινούπολη.
 - Ρώμη.
32. Την προσκύνηση του αυτοκράτορα πρώτος επέβαλε:
- ο Οκταβιανός.
 - ο Μ. Κωνσταντίνος.
 - ο Διοκλητιανός.
 - ο Ιουστινιανός.
33. Με το σύστημα της Τετραρχίας ο Διοκλητιανός κυβέρνησε:
- το ανατολικό τμήμα της αυτοκρατορίας με έδρα τη Νικομήδεια της Βιθυνίας.
 - την περιοχή των Βαλκανίων με έδρα το Σίρμιο στη σημερινή Σερβία.
 - τη Δύση με έδρα το Μιλάνο.
 - τη Γαλατία με έδρα τους Τρεβήρους.

37. Να αναφέρετε τρεις ενέργειες του Μ. Κωνσταντίνου που αποδεικνύουν την ευνοϊκή στάση του έναντι του Χριστιανισμού.
38. Για ποιους λόγους ο Μ. Κωνσταντίνος μετέφερε την πρωτεύουσα του ρωμαϊκού κράτους και ποια πλεονεκτήματα παρουσίαζε η μεταφορά της;
39. Πώς καταλύθηκε το Δυτικό ρωμαϊκό κράτος το 476 μ.Χ.;

12. Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ*

12.1 Εύρεσης Σωστού – Λάθους

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, ως προς την ορθότητά τους, με την ένδειξη *Σωστό* ή *Λάθος*.

- Οι νέοι νόμοι (Νεαρές) του Ιουστινιανού (μετά το 534 μ.Χ.) ήταν γραμμένοι στην ελληνική γλώσσα.
- Όλη η νομοθεσία του Ιουστινιανού ήταν γραμμένη στην ελληνική γλώσσα.
- Ο Ιουστινιανός στράφηκε ενάντια στις θρησκευτικές μειονότητες, εκτός των Εβραίων.
- Ο Ιουστινιανός αντιμετώπισε με επιείκεια τα κατ'όλοια των αρχαίων θρησκειών.
- Στα χρόνια του Ιουστινιανού οικοδομήθηκε ο ναός της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη.
- Ο Ιουστινιανός έκλεισε τη νεοπλατωνική σχολή των Αθηνών και διήμευσε την περιουσία της.
- Ο Πανδέκτης ήταν μέρος του νομοθετικού έργου του Ιουστινιανού.
- Ένα μέρος της νομοθεσίας του Ιουστινιανού ήταν γραμμένο στην ελληνική γλώσσα.
- Ο Ιουστινιανός αντιμετώπισε με ιδιαίτερη σκληρότητα τους Εβραίους.
- Ο ναός της Αγίας Σοφίας οικοδομήθηκε στην Κωνσταντινούπολη την εποχή του Μ. Θεοδοσίου.
- Ο Ιουστινιανός αντιμετώπισε με επιείκεια τους Εβραίους.
- Ο Ιουστινιανός ασχολήθηκε συστηματικά με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας.
- Ο Ιουστινιανός έθεσε ως στόχο της εσωτερικής του πολιτικής να δημιουργήσει ένα κράτος με συνδετικά στοιχεία την ελληνική παράδοση και τη χριστιανική πίστη.
- Με τη «Στάση του Νίκα» ο Διοκλητιανός ισχυροποίησε τον απολυταρχικό χαρακτήρα του πολιτεύματος.
- Με τη «Στάση του Νίκα» ο Μ. Θεοδοσίος ισχυροποίησε τον απολυταρχικό χαρακτήρα του πολιτεύματος.
- Η κωδικοποίηση των νόμων της εποχής του Ιουστινιανού αποτέλεσε τη βάση της νεότερης νομοθεσίας των ευρωπαϊκών κρατών.
- Ο Ιουστινιανός προσπάθησε να μετριάσει τον απολυταρχικό χαρακτήρα του πολιτεύματος του κράτους.
- Ο Ιουστινιανός με μια σειρά από διατάγματα προσπάθησε να περιορίσει τη δύναμη των δυνατών.

12.2 Θέματα πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

- Ένα από τα κύρια επιτεύγματα της εσωτερικής πολιτικής του Ιουστινιανού ήταν:
 - η αποδυνάμωση της απόλυτης μοναρχίας.
 - η θρησκευτική ανοχή.
 - ο εκφραδισμός της αυτοκρατορίας.
 - η κωδικοποίηση του δικαίου.
- Τη νεοπλατωνική σχολή των Αθηνών έκλεισε:
 - ο Διοκλητιανός.
 - ο Μ. Κωνσταντίνος.
 - ο Ιουστινιανός.
 - ο Μ. Θεοδοσίος.
- Η καταστολή της «Στάσης του Νίκα» έγινε από:

* Οι απαντήσεις στα Θέματα της Τράπεζας Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

- α. τον Μ. Κωνσταντίνο.
β. τον Μ. Θεοδοσίο.
γ. τον Ιουστινιανό.
δ. τον Ιουλιανό.

22. Η «Στάση του Νίκα» (532 μ.Χ.):

- α. συνέβαλε στην έκδοση του Ιουστινιάνειου κώδικα.
β. αποδυνάμωσε την εξουσία του Ιουστινιανού.
γ. έγινε αφορμή να κλείσει ο Ιουστινιανός τη νεοπλατωνική σχολή των Αθηνών.

12.3 Σύντομης απάντησης

- 24.** Ποια ήταν η θρησκευτική πολιτική του Ιουστινιανού και πού στόχευε;
25. Ποιο είναι το νομοθετικό έργο του Ιουστινιανού, σε ποια γλώσσα είναι γραμμένο και ποια η σημασία του;

- δ. έγινε η αφορμή για την ισχυροποίηση της εξουσίας του Ιουστινιανού.

23. Ο Ιουστινιανός:

- α. απέτρεψε τον εκφεουδαρχισμό της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.
β. συνέβαλε στον εκφεουδαρχισμό της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.
γ. στράφηκε εναντίον των Εβραίων.
δ. συγκρούστηκε με τη χριστιανική εκκλησία.

- 26.** Ποια διοικητικά μέτρα υιοθέτησε ο Ιουστινιανός και πού αποσκοπούσαν;

**13. ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ***

Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της Στήλης Α με εκείνα της Στήλης Β. Ένα στοιχείο από τη Στήλη Α (ή Β) περισσεύει.

1.	A	B
1. τιμοκρατία •	• α. κληρονομικός άρχοντας	
2. βασιλεία •	• β. ευγενείς που επιβλήθηκαν διά της βίας	
3. ηγεμονία •	• γ. κριτήριο διάκρισης των πολιτών το εισόδημα	
4. δημοκρατία •	• δ. αντλούσαν τη δύναμή τους από την καταγωγή και την κατοχή γης	
5. τυραννίδα •	• ε. κυριαρχία των ελεύθερων πολιτών	
6. αριστοκρατία •		

2.	<u>A</u>	<u>B</u>
	1. Αριστοτέλης •	• α. δραματικός ποιητής
	2. Δημοσθένης •	• β. φιλόσοφος
	3. Ηρόδοτος •	• γ. ρήτορας
	4. Αρχιμήδης •	• δ. ιστορικός
	5. Σοφοκλής •	• ε. ιατρική
	6. Ιπποκράτης •	

3.	A	B
	1. Ηρόδοτος •	• α. φιλοσοφία
	2. Αριστοτέλης •	• β. ρητορική
	3. Ιππόδαμος •	• γ. ιστοριογραφία
	4. Αισχύλος •	• δ. κωμωδία
	5. Αριστοφάνης •	• ε. τραγωδία
	6. Δημοσθένης •	

* Οι απαντήσεις στα Επαναληπτικά Θέματα Αντιστοίχισης από την Τράπεζα Θεμάτων δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

4.

A

1. «τριακοντούτεις σπονδαί» •
2. χωροταξικός σχεδιασμός Πειραιά •
3. αντιμετώπιση των Περσών στον ποταμό Ευρυμέδοντα •
4. «Πανηγυρικός λόγος» •
5. μάχη της Χαιρώνειας •

B

- α. Φίλιππος Β' •
- β. Ιππόδαμος •
- γ. Περικλής •
- δ. Ισοκράτης •
- ε. Κίμων •
- στ. Εφιάλτης •

5.

A

1. θεωρικά •
2. τριηραρχία •
3. γυμνασιαρχία •
4. χορηγία •
5. αρχιδεωρία •
6. εστίαση •

B

- α. επίσημη αποστολή σε πανελλήνιες γιορτές •
- β. δείπνο μιας φυλής σε θρησκευτικές γιορτές •
- γ. συντήρηση και εξοπλισμός μιας τριήρους •
- δ. τέλεση λαμπαδηδρομίας στα Παναθήναια •
- ε. διδασκαλία ενός θεατρικού έργου •

6.

A

1. Καλλίειος συνθήκη •
2. «τριακοντούτεις σπονδαί» •
3. Ανταλκίδειος ειρήνη •
4. Διάταγμα των Μεδισολάνων •
5. συνέδριο Κορίνθου (337 π.Χ.) •
6. συνέδριο Κορίνθου (481 π.Χ.) •

B

- α. συνθήκη ειρήνης ανάμεσα σε Αθηναίους και Σπαρτιάτες •
- β. οι ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας γίνονται ανεξάρτητες •
- γ. παράδοση των ελληνικών πόλεων της Μ. Ασίας στον Πέρση βασιλιά •
- δ. αμυντική συμμαχία των ελληνικών πόλεων κατά των Περσών •
- ε. πανελλήνια συμμαχία με επικεφαλής τον Φίλιππο Β' •

7.

A

1. Ζάλευκος •
2. Κίμων •
3. Λυκούργος •
4. Πितτακός •
5. Εφιάλτης •
6. Δράκων •

B

- α. νομοθέτης στην Αθήνα •
- β. ηγέτης της δημοκρατικής παράταξης της Αθήνας •
- γ. ηγέτης της αριστοκρατικής παράταξης της Αθήνας •
- δ. νομοθέτης σε ελληνική αποικία της Δύσης •
- ε. νομοθέτης στη Σπάρτη •

8.

A

1. Μιλτιάδης •
2. Περικλής •
3. Κίμων •
4. Καλλίας •
5. Γοργίας •
6. Εφιάλτης •

B

- α. πανελλήνια ιδέα •
- β. αθηναϊκή αποστολή στα Σούσα •
- γ. μάχη στις εκβολές του Ευρυμέδοντα ποταμού •
- δ. αποικισμός Θουρίων •
- ε. μάχη Μαραθώνα •

9.

A

1. Πausanίας •
2. Θεμιστοκλής •
3. Κίμων •
4. Μιλτιάδης •
5. Λεωνίδα •
6. Φίλιππος Β' •

B

- α. μάχη του Μαραθώνα •
- β. μάχη των Θερμοπυλών •
- γ. ναυμαχία της Σαλαμίνας •
- δ. μάχη των Πλαταιών •
- ε. μάχη στις εκβολές του Ευρυμέδοντα ποταμού •

10.

A

1. ναυμαχία της Σαλαμίνας •
2. δηλιακή συμμαχία •
3. μάχη της Ιμέρας •
4. μάχη των Λεύκρων •
5. μάχη της Χαιρώνειας •
6. μάχη της Μαντινείας •

B

- α. ήττα των Καρχηδονίων •
- β. έναρξη Θηβαϊκής ηγεμονίας •
- γ. πτώση Θηβαϊκής ηγεμονίας •
- δ. περσικοί πόλεμοι •
- ε. έναρξη της ηγεμονίας των Αθηναίων •

11.

A

- 1. Φίλιππος Β΄ •
- 2. Ιππόδαμος •
- 3. Περικλής •
- 4. Κίμων •
- 5. Εφιάλτης •
- 6. Λυκούργος •

B

- α. «τριακοντούτεις σπονδαί»
- β. χωροταξικός σχεδιασμός Πειραιά
- γ. νίκη στις εκβολές του ποταμού Ευρυμέδοντα
- δ. νομοθέτης στη Σπάρτη
- ε. νικητής στη μάχη της Χαιρώνειας

12.

A

- 1. Πλάτων •
- 2. Δημοσθένης •
- 3. Ηρόδοτος •
- 4. Αρχιμήδης •
- 5. Σοφοκλής •
- 6. Ιπποκράτης •

B

- α. δραματικός ποιητής
- β. φιλόσοφος
- γ. ρήτορας
- δ. ιστορικός
- ε. ιατρική

13.

A

- 1. Φίλιππος Β΄ •
- 2. Ιππόδαμος •
- 3. Περικλής •
- 4. Ισοκράτης •
- 5. Κίμων •
- 6. Εφιάλτης •

B

- α. «τριακοντούτεις σπονδαί»
- β. χωροταξικός σχεδιασμός Πειραιά
- γ. νίκη στον ποταμό Ευρυμέδοντα
- δ. «Πανηγυρικός λόγος»
- ε. μάχη στη Χαιρώνεια

14.

A

- 1. Ερατοσθένης •
- 2. Ευκλείδης •
- 3. Αρίσταρχος ο Σάμιος •
- 4. Ηρόφιλος •
- 5. Αρχιμήδης ο Συρακούσιος •
- 6. Ιππόδαμος •

B

- α. γεωγραφία
- β. μαθηματικά
- γ. αστρονομία
- δ. βιολογία
- ε. φυσικές επιστήμες

15.

A

- 1. Ζήνωνας •
- 2. Αρίσταρχος ο Σάμιος •
- 3. Επίκουρος •
- 4. Ισοκράτης •
- 5. Νέαρχος •
- 6. Τιβέριος Γράικκος •

B

- α. αγροτικός νόμος
- β. στωική φιλοσοφία
- γ. σφαιρικότητα της γης
- δ. παράπλους αιτών Ινδικού ωκεανού
- ε. πανελλήνια ιδέα

16.

A

- 1. Ε. Σλήμαν •
- 2. J. Champollion •
- 3. Λυκούργος •
- 4. Κίμων •
- 5. Περικλής •
- 6. Ιππόδαμος •
- 7. Ισοκράτης •
- 8. Φίλιππος Β΄ •
- 9. Μ. Αλέξανδρος •
- 10. Κάτων •
- 11. M. Ventris •

B

- α. προστασία των ηθών της πολιτείας
- β. μακεδονική φάλαγγα
- γ. ανασκαφές στις Μυκήνες
- δ. πολεοδομικός σχεδιασμός Πειραιά
- ε. πανελλήνια ιδέα
- στ. αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β΄ γραφής
- ζ. ηγέτης της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα
- η. ηγέτης της αριστοκρατικής παράταξης στην Αθήνα
- θ. εκστρατεία κατά των Περσών (ένοπλη εξερεύνηση)
- ι. νομοθέτης στη Σπάρτη

17.

A

- 1. Ιουστινιανός •
- 2. Διοκλητιανός •
- 3. Περικλής •
- 4. Πολύβιος •
- 5. Δράκων •

B

- α. εφάρμοσε την Τετραρχία
- β. εισηγήθηκε συστηματική κωδικοποίηση του Δικαίου
- γ. αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα
- δ. ιστοριογράφος της ελληνιστικής εποχής
- ε. διαίρεσε το ρωμαϊκό κράτος σε δύο τμήματα
- στ. νομοθέτης στην Αθήνα

18.

A

1. φαραώ •
2. άνακτας •
3. λααγέτας •
4. αισυμνήτης •
5. πρώτος πολίτης •

B

- α. αρχηγός του ρωμαϊκού κράτους
- β. τοπικός άρχοντας, διοικητής περιφέρειας των μυκηναϊκών χρόνων
- γ. νομοθέτης της αρχαϊκής περιόδου
- δ. ενσάρκωση του κράτους
- ε. ανώτατος άρχοντας μυκηναϊκού ανακτόρου
- στ. επικεφαλής επαγγελματικής ομάδας ενός μυκηναϊκού κέντρου

19.

A

1. γραφέας •
2. γραμματικός •
3. δικτάτορας •
4. τιμητής •
5. πραιτωριανός •
6. νομοδιδάσκαλος •

B

- α. υπεύθυνος για την ερμηνεία του ρωμαϊκού δικαίου
- β. μέλος της προσωπικής φρουράς του Ρωμαίου αυτοκράτορα
- γ. υπεύθυνος για την κατάρτιση προϋπολογισμού του ρωμαϊκού κράτους
- δ. Ρωμαίος άρχοντας με αυξημένες εξουσίες για έξι μήνες
- ε. υπάλληλος ειδικευμένος στα ιερογλυφικά

20.

A

1. Μιλτιάδης •
2. Κίμων •
3. Εφιάλτης •
4. Περικλής •
5. Ισοκράτης •
6. Ιπποκράτης •
7. Νέαρχος •
8. Οκταβιανός •
9. Μ. Κωνσταντίνος •
10. Μ. Θεοδόσιος •
11. Θεοδόσιος Β΄ •

B

- α. ηγέτης της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα που δολοφονήθηκε
- β. πανελλήνια ιδέα
- γ. μεταφορά της πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας
- δ. ίδρυση Πανδιδακτηρίου
- ε. ιατρική επιστήμη
- στ. οριστικός χωρισμός της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας
- ζ. ηγέτης της αριστοκρατικής παράταξης στην Αθήνα
- η. Ρωμαίος αυτοκράτορας που πήρε πρώτος τον τίτλο του Αυγούστου
- θ. εισηγήθηκε το μέτρο των θεωρικών
- ι. μάχη του Μαραθώνα

21.

A

1. Ιππόδαμος •
2. Τιβέριος Γράικκος •
3. Φίλιππος Β΄ •
4. Μ. Αλέξανδρος •
5. Μ. Κωνσταντίνος •
6. Κάτων ο Τιμητής •

B

- α. προστασία των ηθών της ρωμαϊκής πολιτείας
- β. μακεδονική φάλαγγα
- γ. πολεοδομικός σχεδιασμός Πειραιά
- δ. αγροτικός νόμος
- ε. ένοπλη εξερεύνηση

22.

A

1. γραμματικοί •
2. νομοδιδάσκαλοι •
3. γραφείς •
4. αισυμνήτες •
5. πραιτωριανοί •
6. δυνατοί •

B

- α. εξειδικευμένοι δημόσιοι υπάλληλοι που κατέγραφαν τα έργα των φαραώ
- β. αντιγραφείς και σχολιαστές αρχαίων κειμένων κατά την ελληνιστική εποχή
- γ. μέλη της φρουράς των Ρωμαίων αυτοκρατόρων
- δ. ειδικοί ερμηνευτές του πολύπλοκου ρωμαϊκού δικαίου
- ε. πρόσωπα κοινής αποδοχής που κατέγραψαν νόμους κατά την αρχαϊκή εποχή

23.

A

1. Ζήνωνας •
2. Αρίσταρχος ο Σάμιος •
3. Τιβέριος Γράικκος •
4. Ερατοσθένης •
5. Νέαρχος •
6. Επίκουρος •

B

- α. αγροτικός νόμος
- β. στωική φιλοσοφία
- γ. σφαιρικότητα της γης
- δ. παράπλους ακτών Ινδικού ωκεανού
- ε. παγκόσμιος χάρτης

24.

A

1. Ιουστινιανός •
2. Τιβέριος Γράκκος •
3. Φίλιππος Β΄ •
4. Μ. Αλέξανδρος •
5. Μ. Κωνσταντίνος •
6. Κάτων ο Τιμητής •

B

- α. προστασία των ηθών της ρωμαϊκής πολιτείας
- β. μακεδονική φάλαγγα
- γ. Αγία Σοφία
- δ. αγροτικός νόμος
- ε. εκστρατεία κατά των Περσών

25.

A

1. φαραώ •
2. λααγέτας •
3. άνακτας •
4. βασιλιάς •
5. αισυμνήτης •
6. τύραννος •

B

- α. ηγέτης που καταλαμβάνει την εξουσία και με την υποστήριξη κατώτερων κοινωνικών ομάδων
- β. νομοθέτης της αρχαϊκής περιόδου
- γ. ηγεμόνας των Αιγυπτίων
- δ. ανώτατος άρχοντας των Μυκηναίων
- ε. τοπικός άρχοντας, διοικητής περιφερειών των Μυκηναίων

26.

A

1. Ε. Σλήμαν •
2. Μ. Ventris •
3. Λυκούργος •
4. Κίμων •
5. Περικλής •
6. Ιππόδαμος •
7. Ισοκράτης •
8. Φίλιππος Β΄ •
9. Μ. Αλέξανδρος •
10. Τιβέριος Γράκκος •
11. Δράκων •

B

- α. αγροτικός νόμος
- β. μακεδονική φάλαγγα
- γ. ανασκαφές στις Μυκήνες
- δ. πολεοδομικός σχεδιασμός Πειραιά
- ε. πανελλήνια ιδέα
- στ. αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β΄ γραφής
- ζ. διαδέχθηκε τον Εφιάλτη στην αρχηγία της δημοκρατικής παράταξης στην Αθήνα
- η. ηγέτης της αριστοκρατικής παράταξης στην Αθήνα
- θ. εκστρατεία κατά των Περσών
- ι. νομοθέτης στην Αθήνα

27.

A

1. αυτάρκεια •
2. αυτονομία •
3. πανελλήνια ιδέα •
4. ελευθερία •
5. ισηγορία •
6. ισονομία •

B

- α. η δυνατότητα των πόλεων-κρατών να θεσπίσουν δικούς τους νόμους
- β. ένωση των Ελλήνων κάτω από κοινή ηγεσία
- γ. η συμμετοχή του πολίτη στη διαμόρφωση και την ψήφιση των νόμων
- δ. η δυνατότητα των πόλεων-κρατών να καλύψουν τις παραγωγικές τους ανάγκες
- ε. ελευθερία λόγου

28.

A

1. Ιουστινιανός •
2. Διοκλητιανός •
3. Περικλής •
4. Πολύβιος •
5. Μ. Θεοδόσιος •
6. Εφιάλτης •

B

- α. εφάρμοσε την Τετραρχία
- β. πραγματοποίησε συστηματική κωδικοποίηση του Δικαίου
- γ. επιβαλλόταν στο πλήθος χωρίς να περιορίζει τις ελευθερίες του
- δ. ασχολήθηκε με την ιστοριογραφία κατά την ελληνιστική εποχή
- ε. περιόρισε τις δραστηριότητες των αριστοκρατικών στην Αθήνα

29.

A

1. Ιπποκράτης •
2. Ιππόδαμος •
3. Ισοκράτης •
4. Θουκυδίδης •
5. Ζήνων •
6. Αρχιμήδης •

B

- α. ρητορική
- β. ιστοριογραφία
- γ. πολεοδομικός σχεδιασμός
- δ. ιατρική
- ε. φυσική

30.**A****B**

1. Τιβέριος Γράκκος •	• α. Διάταγμα των Μεδιολάνων
2. Οκταβιανός •	• β. πρώτος καθιέρωσε την προσκύνηση του αυτοκράτορα
3. Διοκλητιανός •	• γ. αγροτικός νόμος
4. Μ. Κωνσταντίνος •	• δ. Πανδέκτης
5. Μ. Θεοδοσίος •	• ε. πρώτος πολίτης
6. Ιουστινιανός •	

31.**A****B**

1. Μάχη της Χαιρώνειας •	• α. σύγκρουση Αθηναϊκής και Πελοποννησιακής
2. Ιωνική επανάσταση •	• συμμαχίας
3. Πελοποννησιακός πόλεμος •	• β. Κιμώνειος ειρήνη
4. Καλλίειος συνθήκη •	• γ. αφορμή για τους περσικούς πολέμους
5. μάχη του Μαραθώνα •	• δ. συγκρούσεις των ελληνικών πόλεων
6. Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος •	• με τη Σπάρτη
	• ε. νίκη του Φιλίππου Β΄